

Leidžia

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, Wileńska 9
tel. 87 5162 125

Interneto svetainės adresas

www.punskas.pl

Elektroninio pašto adresai:

vabo@wp.pl
ausra@wp.pl

Redaguoja:

B. Burdinaitė-Ołów – redaktorė,
K. Baranauskas,
O. Virbylienė,
K. Leončikas,
V. Batvinskas.

Stilistė, korektorė

B. Burdinaitė-Ołów

Techninis redaktorius

V. Žilionis

Numeris pasirašytas spaudai

2024 12 20

Viršeliuose:

Suvalkų lietuvių pagrindinės mokyklos antroakai ir auklėtoja Rūta Balytienė su LR Prezidentu Gitanu Nausėda ir pirmąja ponija Diana Nausėdiene Prezidentūros Baltojoje salėje įžiebus Kalėdų eglę (Iš Rūtos Balytienės albumo) Rudens gėrybių šventės dalyviai (Arnoldo Vaznelio nuotr.)

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Tiražas 500 egz.

Projektą iš dalies remia **Medijų rėmimo fondas.**

Gauta parama per projekto įgyvendinimo laikotarpį – 5000 eurų.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Turinys

Redaktorės žodis 3
K. BARANAUSKAS Bundantis miestas 3

LIETUVA

K. LEONČIKAS Tolima – artima Magdalena Avietėnaitė 4
K. BARANAUSKAS Lietuvos piliečių pasirinkimai 6

KRAŠTO PRAEITIS IR DABARTIS

K. LEONČIKAS Krasnapolio valsčius (9 dalis) 7
V. BATVINSKAS Atrask Sūduvos (Jotvos) piliakalnius 9
A. KRAUŽLYTĖ LR ambasadoriaus vizitas Suvalkuose 10
A. ALEKSAITĖ Lietuvos Respublikos konsulatui Seinuose – 30 11

ŠVIETIMAS IR KULTŪRA

O. VIRBYLIENĖ Rudens gėrybių šventė su proza ir daina Suvalkuose 12
O. VIRBYLIENĖ Kartu šventėme „Purienos“ gimtadienį 14
A. ALEKSAITĖ Pirmasis Suvalkų lietuvių pagrindinės mokyklos gimtadienis 16

JUBILIEJAI

Pranui Sovuliui – 90 metų 17
K. BARANAUSKAS Pokalbis su Jubiliatu Kostu Leončiku 18
K. LEONČIKAS Agronomė, saviveiklininkė Julijona Balytaitė-Prelewicz 20

IŠKELIAVĘ AMŽINYBĖN

Gyvi mūsų prisiminimuose 22
K. BARANAUSKAS Sapnai – pašamonės atspindys 23

LIETUVIŲ PAPROČIAI

P. SOVULIS Kaip seniau švėsdavo Kūčias ir Kalėdas? 23

KŪRYBOS LANKOSE

J. ŠALČIŪNAS Šventėms artėjant 24
G. PEČIULYTĖ Rudens gaida 24
Kaštonas 24
T. JONUŠKIENĖ Rudenėlis 24
P. SOVULIS Bėga metai 25
O. VIRBYLIENĖ Auksinis ruduo 25
K. BARANAUSKAS Desperatiškos bobutės 25
R. VOLTERAITIENĖ Apie valdžią ir dvi karves 26
R. JURGELEVIČIUS Teresė ir Klaustukas 26
J. MOTIEJŪNAITĖ-MARTYNAITIENĖ Ruduo 27
LLD Suvalkų skyriaus kronika 28
Iš „Sūduvos“ veiklos 29
Suvalkų lietuvių vaikų darželio šventės ir šokiadieniai 30
Iš Suvalkų lietuvių pagrindinės mokyklos gyvenimo 31

R E D A K T O R Ė S

Ž O D I S

Mieli skaitytojai!

Artėja stebuklingas laikas, kai džiaugsimės šv. Kalėdų šurmuliu bei žengsime į Naujuosius. Imame nekantriai laukti vakaro, kai su artimaisiais sėsime prie Kūčių stalo. Galėsime pasidžiaugti tais, kurie šalia. Juk jokios materialios dovanos neatpirks kartu praleisto laiko, supratingumo, pagarbos ir meilės vieni kitiems. Pamažu imame apmąstyti besibaigiančius metus, nuveiktus darbus, įgyvendintas svajones, prisiminti gražias akimirkas, reikšmingus įvykius. O tokių Suvalkų padangėje netrūko ir pastarąjį metų ketvirtį.

Šiame „Suvalkiečio“ numeryje skaitykite, tarp kitko, apie tradicinę Rudens gėrybių šventę su proza ir daina bei pirmąjį Suvalkų lietuvių pagrindinės mokyklos gimtadienį. Žurnale skyrėme vietos taip pat gerbiamiems Jubiliatams, ne taip seniai šventusiems garbingus gimtadienius. Kaip paprastai smulkesnę informaciją apie Suvalkų lietuvių veiklą rasite LLD Suvalkų skyriaus, „Sūduvos“ ansamblio, Suvalkų lietuvių vaikų darželio ir pagrindinės mokyklose kronikose.

Nuoširdžiai ačiū bendradarbiams už kruopštų darbą ir patarimus, Jums, mieli skaitytojai – už „Suvalkiečio“ palaikymą prenumeruojant ir skaitant. Artėjančių švenčių proga visiems linkime kuo daugiau gėrio ir šviesos gyvenime, vilties, tikėjimo ir meilės!

Redaktorė

BUNDANTIS MIESTAS

MRF
MEDIJŲ RĒMIMO FONDAS

*Suvalkų miestas, tas pasakų kraštas
Baltišką pradą užpustytą mena.
Čia Ančia Juodoji vingiuoja, šnara,
Miškai savo turtus nuo amžių dalina.*

*Sūduviai pilis statė, būtovės aidino,
Akmenytės krantuose godojo.
Dulsva padangė, deja, būrė pavojus,
Ordos tarnai prabangos nepažinojo.*

*Po atšiaurių vėjų, rašto atgavimo
„Vienybės“ draugija sukrito,
Basanavičius, Šimkus lankė, gaidas rašė,
Choro dainos skambėjo iki pat ryto.*

*Ginklai žvangėjo ne vieną kartą,
Ilgainiui galiūnai riaumojo.
Progreso dvelksmas, audrų užgautas,
Saviveiklos žaismus nugramzdino.*

*Šiandien Atlanto ciklonai raitos,
Klimato kaita ne už kalnų,
Pasaulis neramus, nauji išbandymai,
Afrikiečių emigracija, daugėja bėdų.*

*Suvalkiečiai nelinkę glausti sparnus,
Per ilgai laukė tos atmainos.
Darželis, mokykla – gerovės pamatai,
Netrūksta lietuviško žodžio, dainos.*

*Šalia moksleivių bažnyčia, malda,
Suskambo svajonių varpeliai.
Tautiečių idėjos metų metais auga,
Kartu ir šaunieji miesto vaikai.*

Kazimieras BARANAUSKAS

TOLIMA – ARTIMA MAGDALENA AVIETĖNAITĖ

(Tęsinys. Pradžia „Suvalkiečio“ š. m. 1 nr.)

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

Rytojaus pasaulis

Didžiausiais M. Avietėnaitės pasiekimais Lietuvos viešųjų ryšių ir įvaizdžio formavimo kampanijoje galime laikyti 1937 ir 1939 metų pasaulines parodas. 1937 m. parodoje „Meno ir technikos vieta šiuolaikiniame pasaulyje“ Paryžiuje jos atrinkta ekspozicija triumfavo, susirinkdama keletą didžiųjų prizų ir 58 mažesnius.

„1939 m. balandžio 30 d. Niujorke iškilmingai buvo atidaryta moderniausia ir didžiausia iš visų iki tol vykusių pasaulinių parodų „Rytojaus pasaulis“. Niujorko paroda – milžiniško masto projektas, kurio devizas (šūkis) – taikus, žmogaus kūrybos ir pažangos inspiruotas ateities pasaulis.

Lietuva vienintelė iš Baltijos valstybių priėmė 1936 m. lapkri-

čio 30 d. perduotą JAV prezidento Franklino Delano Roosevelto kvietimą dalyvauti parodoje. Lietuvos paviljono generaline komisare paskirta M. Avietėnaitė, tuometėjusi Spaudos biuro vadovės pareigas.

Darbai buvo suburtas parodos rengimo komitetas, o 1938 m. Ministrų kabinetas patvirtino reglamentą, skirtą Lietuvos skyriui Niujorko pasaulinėje parodoje organizuoti. M. Avietėnaitė su parodos komiteto nariais rengė ekspонатų atranką, koordinavo tarpvalstybinių institucijų darbą, sprendė komunikacijos, logistikos, finansinius klausimus. Tokio lygio atsakomybę vis dar turėjo labai nedaug moterų, žvelgiant net ir už Lietuvos ribų.

Moters vadovės pozicija Lietuvos paviljono organizacijoje neliko nepastebėta Niujorke. Federalinis

parodos pakomisaris, tardamas sveikinimo kalbą lietuvių paviljone, pažymėjo: „Mes Amerikoje taip pat turime moterį parodos komisarę – darbo sekretorę Miss Frances Perkins, kuri nuoširdžiai sveikina Lietuvos generalinę komisarę kaip vienintelę svetimą moterį Komisarę ir linki jos Kraštui geriausios kloties.“ Lietuvos pasirodymas parodoje buvo plačiai aptarinėjamas Amerikos spaudoje, o pačios M. Avietėnaitės verstas bukletas, trumpai supažindinantis su Lietuvos istorija ir kultūra, sulaukė didelio populiarumo.

Parodai pasibaigus, Niujorko miesto taryba, dėkodama už kultūrinę indėlį į miesto gyvenimą, apdovanojo parodos rengėjus. M. Avietėnaitėi suteiktas Niujorko garbės pilietės vardas ir įteiktas aukso medalis.

Lietuvos skautų sąjungos taryba. Sėdi iš kairės: dr. A. Juška, J. Vaičiūnienė, K. Šakenis, D. Zaunius, J. Alekna, S. Venclauskienė, M. Kalmantas, V. Arminaitė. Stovi iš kairės: P. Labanauskas, K. Palčiauskas, J. Končius, K. Majauskas, K. Ubeika, K. Laucius, V. Barmienė, J. Šarauskas, A. Tribė, M. Avietėnaitė, A. Saulaitis, K. Avižonis. Kaunas, 1935-11-24. Fot. M. Smečėchauskas. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus nuosavybė

„1939 m. diplomatijos pasaulio kuluaruose jau tvyrojo karo nuojautos atmosfera. Šios nerimo nuojautos neišvengiamai atsispindėjo ir kultūriniame gyvenime. 1939 m. atidarant Lietuvos paviljoną Lietuvos generalinis konsulas Niujorke Jonas Budrys išsakė nebylų mažųjų Europos valstybių, tokių kaip Lietuva, prašymą pasaulio lyderiams: „Be pastovios taikos, be užtikrinto rytojaus neįmanomas joks progresas, joks rimtas kūrybinis darbas. Ar reikia dar sakyti, kad nedidelė ir taip nukentėjusi per Didįjį karą Lietuva visu nuoširdumu trokšta, kad toji taika pagaliau užviešpatautų pasaulyje, kad jos žmonių sunkaus darbo vaisiai eitų ne švino ir karo pabūklams, bet tų pačių žmonių gerovei kelti.“

Ironiška, tačiau grandiozinis kultūros projektas – 1939-ųjų pasaulinė paroda „Rytojaus pasaulis“, turėjusi reprezentuoti taiką ir visuomenės pažangą, tapo dramatiško rytojaus riboženkliu: 1939 m. rugsėjį prasidėjęs Antrasis pasaulinis karas visam laikui pakeitė ligtolinės Europos veidą. Lietuvos paviljonas 1939 m. Niujorko pasaulinėje parodoje tapo paskutiniu tokio lygio Nepriklausomos Lietuvos kultūriniu projektu. Karui prasidėjus, nuspręsta eksponatus „laikini“ palikti Amerikoje, tačiau tuo metu niekas nenujautė, kad po karo Lietuvai dar teks iškęsti penkis sovietinio teroro dešimtmečius. Niujorko parodos eksponatai į vėl laisvą Lietuvą sugrįžo tik po daugiau nei pusės amžiaus.“

Be šeimos ir Lietuvos

„Antrasis pasaulinis karas sužlugdė aukščiausiu lygiu plėtotą M. Avietėnaitės karjerą kultūrinės

diplomatijos srityje, o sovietų okupacija moterį atskyrė nuo mylimos tėvynės ir šeimos.

1940 m. sovietams likvidavus Užsienio reikalų ministeriją, M. Avietėnaitė buvo atleista iš pareigų. Kad išgyventų, tais pačiais metais moteris įsidarbino Vilniaus universitete, kuriame dėstė anglų kalbą. 1941 m. birželio 14 d. vienintelę Magdalenos seserį, operos solistę I. Avietėnaitę-Gustainienę, jos vyrą žurnalistą Valentimą Gustainį ir abu mažamečius jų vaikus su pirmąja trėmimų banga išvežė į Sibirą. Magdalena dėjo visas pastangas tikėdamasi padėti. Deja, Izabelė su šeima tremtyje iškentėjo net penkiolika metų.“

Vokiečių okupacijos metais M. Avietėnaitė aktyviai priešinosi ir kitam okupaciniam režimui. Bendradarbiavo rezistenciniame laikraštyje „Į laisvę“, kuriam rašė straipsnius.

„1944 m. vasarą, grįžtant sovietams, Magdalena pasitraukė į Vakarus. Aukštas pareigas Nepriklausomos Lietuvos valstybės tarnyboje ėjusi M. Avietėnaitė tik taip galėjo išsigelbėti nuo represijų. Iki 1947 m. moteris glaudėsi karo pabėgėlių stovykloje Vokietijoje, kur drąsiai prisiėmė Lietuvos Raudonojo Kryžiaus generalinės sekretorės, Lietuvos skaučių sąjungos užsienio dalies vadovės pareigas. Per Raudonąjį Kryžių dar bandė surasti Izabelės šeimą, tačiau nesėkmingai. Geros draugės diplomato P. Klimo žmonos Bronės Mėginaitės-Klimienės pakviesta, laikinai apsistojo Paryžiuje, iš kur 1949 m. iškeliavo į JAV. Ten įsitraukė į Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto (VLIK) veiklą, tapo jo politinės komisijos nare, į anglų kalbą vertė rengiamus dokumentus.

1949–1952 m. M. Avietėnaitė dirbo Detroito universiteto bibliotekoje. Dar vienerius metus dėstė sociologiją Amhersto koledže (Masačusetso valstija). Paskiausia darbo vieta – Švč. Širdies koledžas Manhatanvilyje (angl. Manhattanville, Manhattan, Niujorko rajonas). Joje mokėsi JAV elito atstovų dukros, tarp jų būsimo prezidento Džono Kenedžio (John Kennedy) motina ir dvi jo seserys. Koledžo bibliotekininke M. Avietėnaitė išdirbo net trylika metų. Kaip itin išsilavinusi ir maloni darbuotoja buvo labai vertinama. Jai buvo pasiūlyta dirbti dar 7 metus, kas JAV daroma tik išimtiniais atvejais.

1964 m. išėjusi į pensiją Magdalena apsigyveno seselių vienuolių globojamuose senelių namuose Putname (Konektikuto valstijoje). Kol leido silpstantis regėjimas, tvarkė vienuolyno biblioteką, tęsė lietuvišką veiklą, kurios per visus gyvenimo Amerikoje metus nebuvo apleidusi.

Didysis Magdalenos širdies skausmas – sesers šeimos likimas. Tik po penkiolikos metų (1956 m. liepos 24 d.) Izabelės ir Valentino šeima grįžo iš Sibiro tremties, apsigyveno pas V. Gustainio seserį Griškabūdyje. V. Gustainis 1967 m. kovo 11 d. buvo išteisintas ir reabilituotas. Mirė 1971 m. spalio 11 d. sulaukęs 75 m. amžiaus. Po tremties Magdalena ir Izabelė susirašinėjo laiškais, deja, sovietinė cenzūra griežtai kontroliavo iš už geležinės uždangos siunčiamus laiškus, todėl seserų pokalbiai laiškuose nuskurdinti cenzūros, su nutylėjimais, pilni neišsakytų žodžių. Visomis išgalėmis bandė paremti sesers šeimą materialiai. Magdalena ir Izabelė daugiau niekada nebesusitiko.“

Paskutines savo gyvenimo savaites M. Avietėnaitė praleido Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų vienuolijos globojamuose slaugos namuose Putname. „Išėivijos laikraštyje „Draugas“ publikuotame M. Avietėnaitės nekrologe rašoma: „Prieš 5 savaites ji buvo perkelta į Palaimintojo Jurgio Matulaičio namus, kur stengtasi jos sveikatą stiprinti, bet ji atsisakė, jos nuomone, nereikalingų pastangų, nes, būdama giliai religinga, buvo pasiruošusi amžinybei.“

Magdalena tyliai užgeso 1984 m. rugpjūčio 13 d., eidama 93-ius metus. Tai buvo vienintelė

moteris, tarpukariu ėjusi aukštas pareigas valstybės aparate. Įtakingiausia tarpukario Lietuvos politinio gyvenimo dalyvė. Tik vyrų dominuojama diplomatinė tarnyba sustabdė ją nuo kilimo karjeros laiptais ir didesnės šlovės. Net ir istorikai pripažįsta, kad naujausiųjų laikų istorijoje M. Avietėnaitė vis dar nesulaukė tokio dėmesio, kokio nusipelnė jos darbai ir pastangos Lietuvos labui.

Magdalenos Avietėnaitės tautiškumo jausmas buvo labai stiprus, lietuviybės reikalai jai visą gyvenimą buvę patys reikšmingiausi. Moteris nesukaupe jokio turto, nes jos gyvenimo principas buvo

dirbti Lietuvai, jos žmonėms, padėti silpnesniam ir vargstančiam. Laisvalaikį skirdavo knygoms, teatrui ir muzikai.

Labai dėkoju Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus kuratorėms už sutikimą spausdinti tekstus ir fotografijas. Taip pat norėčiau padėkoti kuratorei Kristinai Stankaitei už suteiktą didelę pagalbą ruošiant medžiagą straipsniui.

(Pabaiga)

Parengė

Kostas LEONČIKAS

Straipsnyje panaudota fotografija yra Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus nuosavybė

LIETUVOS PILIEČIŲ PASIRINKIMAI

MRF MEDIJŲ RĒMIMO FONDAS

Vyriausioji rinkimų komisija dalyvauti spalio 13 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose iš viso užregistravo 19 partijų ir apie 200 savarankiškai išsikėlusių kandidatų, besirengusių atstovauti 141 vietos parlamente. Daugiamandatėse apygardose renkama 70, o vienmandatėse 71 Seimo narys. Kandidatas privalo gauti 50 + 1 % rinkėjų balsų. Jeigu mažiau – vyksta antrasis turas, kuriame dalyvauja du daugiausiai rinkėjų balsų gavę kandidatai.

Spalio 27 d. įvykus Seimo rinkimų antrajam turui galutinai paaiškėjo nauja Seimo sudėtis. Lietuvos socialdemokratų partija gavo 52 mandatus, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 28, „Nemuno aušra“ – 20, Demokratų sąjunga – 14, Liberalų sąjūdis – 12, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 8, Lietuvos len-

kų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga – 3, Nacionalinis susivienijimas bei „Laisvės ir teisingumo“ partija – po 1, o 2 mandatus iškovojo save iškėlę kandidatai.

Pasaulio lietuvių apygardoje, Lietuvos Respublikos konsulate Seinuose, rinkimų antrajame ture balsavo 29 rinkėjai (43 %). Dalia Asanavičiūtė, Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų atstovė, gavo 21 (76 %), o Aušrinė Armonaitė, Laisvės partijos pirmininkė – 7 (24 %) balsus. Galiausiai Laisvės partija, neperkopusi 5 % barjero, negavo nei vieno mandato.

Po rinkimų paaiškėjo valdančioji koalicija. Ją sudaro Lietuvos socialdemokratų partija, Demokratų sąjunga ir „Nemuno aušra“, partijos, kartu turinčios 86 mandatus. Ministro pirmininko postas teko didžiausiai partijai – LSDP.

Kadangi jos pirmininkė Vilija Blinkevičiūtė atsisakė eiti šias pareigas, pasiliko dirbti Briuselyje, jos vietoje kandidatavo partijos vicepirmininkas Gintautas Paluckas. Dėl skandalo, susijusio su „Nemuno aušros“ pirmininko Remigijaus Žemaitačio antisemitiniais pasisakymais, Vyriausybės formavimas buvo pakibęs ant plauko.

Lapkričio 14 d. Lietuvos Respublikos Seimas, susirinkęs į pirmąjį posėdį, po narių priesaikos išrinko Seimo vadovybę. Seimo pirmininku, pagal koalicijos susitarimą, tapo Demokratų sąjungos „Vardan Lietuvos“ vadovas Saulius Skvernelis. Vėliau išrinkti šeši jo pavaduotojai.

Kazimieras BARANAUSKAS

KRASNAPOLIO VALSČIUS (9 DALIS)

MRF MEDIJU
RĖMIMO
FONDAS

(Tęsinys. Pradžia „Suvalkiečio“ 2022 m. 4 nr.)

14. Valsčiaus kelių priežiūros komisijos (pirmininkas Antanas Šarka, narys Česlavas Klepackis, narys Stanislas Jurkunas, kelių prižiūrėtojas Boleslavas Kreičmanas) protokolas. Komisija priėmė tiltą, pastatytą šarvarko sąskaita kelyje Klevai–Klevų valstybinis ūkis. Tiltą iš savo medžiagų pastatė Klevų gyventojai Vincas Misiukonis, Jonas Sidaris ir Ignotas Buračiauskas. Išvardytos panaudotos medžiagos. Trūksta vinių, kurias statytojai įsipareigojo įkalti. Tiltu vertė 15.000 zł. 1950 m. rugpjūčio 26 d. Komisijos parašai.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 69, str. 25

15. Valsčiaus kelių priežiūros komisija (Antanas Šarka, Česlavas Klepackis, Boleslavas Kreičmanas) apžiūrėjo valsčiaus kelius. Pastebėjo griūvantį tiltą kelyje Klevai–Vilkapėdžiai. Komisija nutarė pastatyti naują tiltą susitarus su Valsčiaus liaudies tarybos pirmininku. Tiltą pastatyti šarvarko sąskaita įsipareigojo Klevų ūkininkas Vincas Buračiauskas. 1950 m. rugpjūčio 26 d. Komisijos parašai.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 69, str. 8

16. Valsčiaus kelių priežiūros komisija (pirmininkas Antanas Šarka, narys Stanislas Jurkunas ir kelių prižiūrėtojas Boleslavas Kreičmanas) priėmė Klevų kaimo gyventojų Vinco Buračiausko ir Jono Buračiausko pastatytą šarvarko sąskaita iš savo medžiagų tiltą kelyje Klevai–Vilkapėdžiai. Išvardyta, kiek ir kokių panaudota medžiagų. Tiltas įvertintas 14.500 zł arba 48 darbo dienomis. 1950 m.

spalio 21 d. Protokolą rašė Antanas Šarka. Pasirašė komisija.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 69, str. 16

17. Valsčiaus kelių priežiūros komisijos (pirmininkas Antanas Šarka, narys Česlavas Klepackis, narys Stanislas Jurkunas, kelių prižiūrėtojas Boleslavas Kreičmanas) protokolas. Komisija tikrino valsčiaus kelius. Priėmė taisyti šarvarko sąskaita kelius ir tiltus, esančius Klevų valstybinio žemės ūkio valdose. Vienas 394 m ilgio kelias nuo Babonių pusės išžvyruotas. Kitas 688 m kelias nuo Michnovcų pusės išžvyruotas pirkutu žvyru. Trečias 106 m kelias nuo Klevų pusės išžvyruotas savo žvyru. Iš viso išžvyruota 1188 m kelio ir iškastas 50 m ilgio gilus griovys. Komisija atkreipė dėmesį ūkio vadovybei, kad įkastų 5 stulpelius prie griovio, kadangi važiuojant vežimu gali įvykti nelaimingas atsitikimas. Ant minėtų kelių pastatyti įvairaus ilgio 5 betoniniai tilteliai. Jų statybai panaudoti 29 ir 60 cm skersmens betoniniai žiedai. Darbų vertė 470.975 zł. 1950 m. spalio 21 d.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 69, str. 17

18. Valsčiaus kelių priežiūros komisijos posėdžio protokolas nr. 9/50. Komisija patikrino 3 tiltus, esančius Klevų valstybinio žemės ūkio teritorijoje, ir 2 tiltus kelyje Klevai–Lumbiai. Antanas Šarka atkreipė dėmesį, kad ūkininkai, ardami laukus ir apsisukdami su plūgu, naikina pakelės griovius ir kelius. Siūlė kreiptis į Valsčiaus liaudies tarybos prezidiumo pirmi-

ninką, kad tas per kaimų seniūnus atkreiptų dėmesį ūkininkams. 1950 m. spalio 23 d. Komisijos protokolą parašė Antanas Šarka.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 69, str. 9

19. Valsčiaus kelių priežiūros komisijos protokolas. Išvykoje dalyvavo: pirmininkas Antanas Šarka, narys Česlavas Klepackis (Czesław Klepacki), kelių prižiūrėtojas Boleslavas Kreičmanas (Bolesław Krejczman) iš Lumbių. Komisija nuvyko į Klevus, kur priėmė naujai pastatytą tiltą kelyje Klevai–Lumbiai. Jį 1950 m. pastatė šarvarko sąskaita šie Klevų kaimo gyventojai: Vincas Marcinkevičius, Izidorius Sidaris, Juozas Sidaris, Adomo sūnus, ir Juozas Vinikaitis. Išvardyta, kiek statant tiltą panaudota medžiagų. Jis įvertintas 17.400 zł (senaisiais pinigais) arba 58 darbo dienomis (pavienių darbininkų). 1951 m. sausio 10 d.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 69, str. 2

20. Valsčiaus kelių priežiūros komisija priėmė du pastatytus šarvarko sąskaita betoninius tiltelius kelyje Klevai–Lumbiai. Darbus prižiūrėjo kelių prižiūrėtojas Boleslavas Kreičmanas. 1951 m. sausio 10 d.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 69, str. 5

21. Valsčiaus kelių priežiūros komisijos protokolas. Komisijos sudėtis: pirmininkas Antanas Šarka, narys Česlavas Klepackis ir kelių prižiūrėtojas Boleslavas Kreičmanas. Komisija priėmė Kle-

vų kaimo ūkininko Prano Leončiko pastatytą šarvarko sąskaita iš savo medžiagų tiltą Klevų kaime. Išvardytos panaudotos medžiagos. Tiltas įvertintas 3600 zł (senaisiais pinigais) arba 12 darbo dienų (pavienių darbininkų). 1951 m. sausio 15 d. Komisijos parašai.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 69, str. 6

22. Krasnapolio valsčiaus liaudies tarybos sesijos, vykusios 1951 m. vasario 19 d. Prezidiumo patalpose, protokolas nr. II/51. Sudaryta 5 asmenų Kelių priežiūros komisija, kurios pirmininku išrinktas Antanas Šarka. Į 5 asmenų Finansų ir biudžeto komisiją išrinktas Klevų kaimo seniūnas Jurgis Leončikas, kuris nebuvo Valsčiaus liaudies tarybos narys.

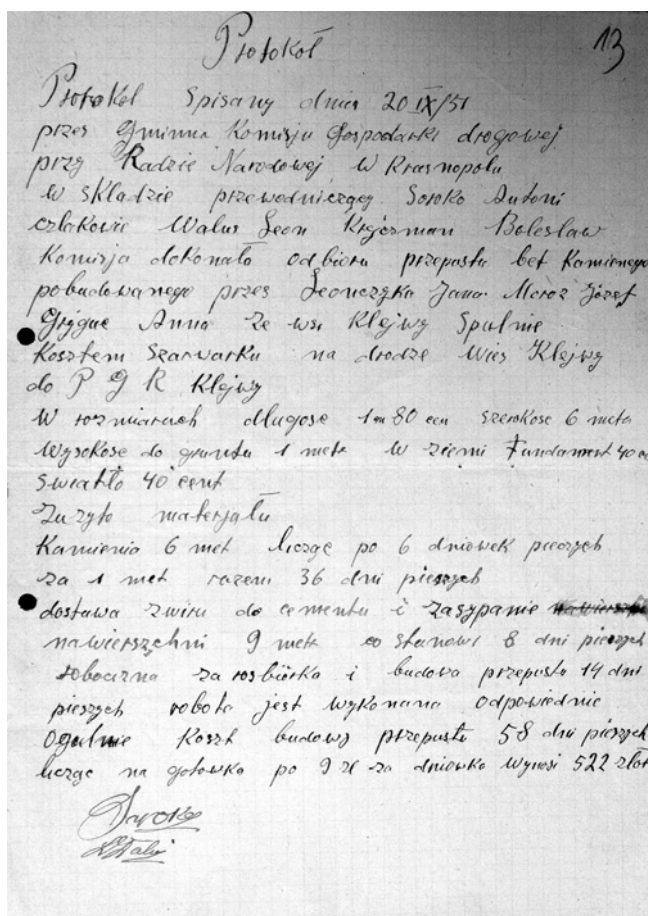
Per laisvus pasiūlymus ir klausimus pasisakė Tarybos narys Antanas Šarka. Jis Valsčiaus liaudies tarybos prezidiumui pasiūlė pasistengti gauti formas betoniniams žiedams gaminti. Atėjus pavasariui jie būtų panaudoti naujų betoninių vandens srautų ir upelių pralaidų bei tiltų statybai.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 58, str. 5–6

23. Krasnapolio valsčiaus liaudies tarybos penktosios sesijos, vykusios 1951 m. gegužės 10 d. Prezidiumo patalpose, protokolas nr. V/71. Valsčiaus kelių priežiūros komisijos pirmininkas Antanas Šarka pasiūlė kreiptis į Suvalkų apskrities liaudies tarybos Komunikacijos

skyrių, kad patvirtintų 60 zł už 1 m³ mokestį už akmenų atvežimą į kelią. Pasiūlymą argumentavo tuo, kad akmenis reikia toli vežti ir tai užima daug laiko. Beveik visi Tarybos nariai patvirtino, išskyrus kelių prižiūrėtoją Antonį Čiżikovskį (Antoni Czyżykowski). Jis teigė, kad tokios didelės kainos nieks nemokės, kadangi yra nustatyta kaina 45 zł už 1 m³.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 58, str. 12–13

1951 m. rugsėjo 20 d. surašytas protokolas dėl naujai pastatyto tiltelio kelyje Klevai–Klevų valstybinis ūkis priėmimo. APS Suwalki, zespól 78, sygn. 70, str. 13

24. Valsčiaus kelių priežiūros komisijos posėdžio, vykusio 1951 m. liepos 30 d., protokolas nr. 5/51. Komisijos pirmininkas Antanas Šarka pranešė, kaip vyksta privalomo šarvarko atsiskaitymas darbais

ir pinigais. Kol kas surinkta tik 3670 zł. Daug nesumokėta anksčiau metais. Jeigu pinigai būtų išreikalauti naudojant egzekuciją, tuomet galima būtų nupirkti medžiagas tilteliams ir tiltams statyti, taip pat apmokėti už darbą tiesiant kelius. Pinigų surinkimas palengvintų suplanuotų darbų vykdymą.

Paskui A. Šarka aptarė tilto kelyje Lumbiai–Klevai būklę. Jis yra sudilęs ir gali sugriūti. Komisija, išklausiusi jo pasisakymą, po ilgos diskusijos nusprendė teikti Valsčiaus liaudies tarybos prezidiumui pasiūlymą statyti naują tiltą šioje vietoje.

Pasiūlymai

1. Pastatyti prie kelių ir sankryžose kelrodžius.
2. Išsiųsti ūkininkus su vežimais ir kastuvais tiesti kelio į statomą spirito varyklą Seinuose.
3. Pradėti statyti tiltą kelyje Lumbiai–Klevai.

Prisimenu, kaip statė tą tiltą per Rubežankos upelį, skiriančią Klevus nuo Lumbių. Tuo keliu dažnai eidavau į Lumbių pagrindinę mokyklą. Kelias iš Lumbių į Klevus tais laikais buvo ir dabar yra gana svarbus. Tada juo į Krasnapolio valsčių važinėdavo žmonės iš Lumbių, Kilčėnų ir Griškonių. Taip pat didelė dalis Klevų gyventojų seniau važiuodavo ir tebevažiuoja juo į Seinus.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 70, str. 5

25. 1951 m. rugsėjo 20 d. Krasnapolio valsčiaus kelių priežiūros komisijos surašytas protokolas.

Komisijos sudėtis: pirmininkas Antanas Šarka, nariai Leonas Valius (Leon Waluś), Boleslavas Kreičmanas. Komisija priėmė naudoti Klevų gyventojų Jono Leončiko, Juozo Marazo, Onos Grigutienės pastatytą iš cemento ir akmens tiltelį kelyje Klevai–Klevų

valstybinis žemės ūkis. Tiltelio matmenys: ilgis 6 m, plotis 1,80 m, aukštis iki žemės 1 m, pamatas 40 cm. Panaudota 6 m³ akmens. Atlikti tokie darbai: privežta akmenų ir žvyro, išardytas senas ir pastatytas naujas tiltelis. Iš viso dirbta 58 darbdienius. Už vieną

darbdienį paskaičiuota po 9 zl. Darbai kainavo 522 zl. Prisimenu, kaip tą tiltelį statė.

APS Suwalki, zespól 78, sygn. 70, str. 13

Dokumentai ir nuotrauka spausdinami gavus Suvalkų valstybinio archyvo sutikimą.

(Bus daugiau)

Kostas LEONČIKAS

ATRASK SŪDUVOS (JOTVOS)

PILIAKALNIUS

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

(Tęsinys. Pradžia „Suvalkiečio“ 2023 m. 1 nr.)

Ketvirtasis Skomantų piliakalnis (numeracija pagal Sūduvos piliakalnių atlasą)

Ankstesniuose „Suvalkiečio“ numeruose pristatyti trys šalia Skomantų ežero esantys piliakalniai. Matyt, tai buvo labai svarbios vienos iš Sūduvos (Jotvos) žemių, t. y. Krasimos, centras.

ploto, gan plataus iškilimo, iš visų pusių supamo pelkynų ir durpynų, dalis. Nepelkėta tik šio iškilimo pietrytinė dalis, kurioje skersai buvo nutiestas Elką ir Kalinavą jungiantis kelias. Vakariniame ir šiauriniame kalvos šlaituose yra iškilimas. Valstybinio archeologijos muziejaus Baltų archeologijos skyriaus vykdomų paviršinių tyrimų

laikais. Kalvos teritorijoje yra vokiečių ūkio liekanos. 1927 m. šio ūkio plote buvo surastas ankstyviesiems viduramžiams priskiriamas sidabrinų papuošalų lobis.

Skomantų vietovė literatūroje nuo 20 a. žinoma (vok.) Skomentnen, Skomanten, (lenk.) Skomętno Wielkie pavadinimais. Kita vietovė šiuo pavadinimu yra Lietuvoje, Klaipėdos rajono savivaldybėje, ir jos kilmė siejama būtent su legendiniu Sūduvos kunigaikščiu Skomantu.

Didžiųjų Skomantų lobis

1927 m. į vakarus nuo galimo ketvirtojo Skomantų piliakalnio ūkininkas Jezierskis žemės ūkio darbų metu rado degtiniame kape nepaprastai vertingą lobį. Šis lobis buvo pervežtas į Prūsijos muziejų Karaliaučiuje ir dingo II pasaulinio karo pabaigoje. 1931 m. Karlas Engelis „Prussia“ leidinyje paskelbė straipsnį apie saugykloje saugomus Didžiųjų Skomantų sidabrinus papuošalus. Artefaktai buvo aptikti nedidelėje (apie 30 cm skersmens, 25 cm gylio) oloje-duobutėje. Du supintų vielučių antpečiai, dvi segės su zoomorfinių

Kalva Krasimos – Skomantų krašte, šalia „Via Balticos“ magistralinio kelio (Vytauto Batvinsko nuotr.)

Galimas ketvirtasis piliakalnis Didžiuosiuose Skomantuose yra ant kalvos, prigludusios iš vakarų pusės prie gilaus 7 m Kalinkos upelio slėnio. Ši kalva apie 80 arų

metu šiaurinėje dalyje pastebėta, kad jį sudaro ne tik žemė, bet ir įvairaus dydžio akmenys. Galbūt tai kalvos pylimų liekanos, tačiau negalima atmesti, kad statyta jau naujaisiais

papuošimų elementais bei 17 sidabrinių karoliukų ir pakabukų-kryželių vėrinys rasti nedideliame bronziniame inde bei iš dalies už jo. Pasak radėjo (runkelių lauko, kur iškastas lobis, savininko), šalia papuošalų inde buvę degintų žmogaus kaulų. Rudos spalvos katiliukas buvo uždengtas gal mediniu dangteliu bei dar prispaustas dideliu plokščiu akmeniu. Engelis priskyrė radinį XIII a. ir aiškino, kad jis kunigaikštienės, galbūt kilusios iš garsiojo Sūduvos (Jotvos) vado Skomanto giminės.

Štai ką rašė beveik prieš šimtą metų, t. y. 1927 m. gruodžio 8 d., „Liublino balsas“ straipsnyje apie Didžiuosiuose Skomantuose atrastą vertingą sūduvių (jotvingių) lobį: „Vertingas archeologinis atradimas. Atsitiktinai laukuose buvo surastas kryžiuočių išnaikintos sūduvių (jotvingių) kilties kapas.

Mūsų protėviai nuo seno neįžengiamų Bebros pelkynų, Raigardo ir Goniondzo apylinkių gyventojus vadindavo jotvingiais, t. y. barsukais (lenk. jaćwierzami, jaźwierzami czyli borsukami). Jie buvo karinga senųjų prūsų – lietuvių gentis. Jotvingius 1288 m. sutriuškino Lešekas Juodasis. Nemažai jie taip pat nukentėjo nuo kryžiuočių ginklų. Pasakojimus apie pagonis prūsų ir sūduvių (jotvingių) vadus laikėme pramanytais, kadangi nesurasdavome tinkamų įrodymų. Į vakarus nuo Elko ir į šiaurę nuo Raigardo – Rytprūsiose yra Skomantų vietovė, kurioje, pagal pasakojimus apie senovės laikus, buvusi paskutinio sūduvių (jotvingių) pagonių Skomanto, kilusio iš sūduvių giminės, įtvirtinta pilis. Šis kunigaikštis 1281 m. buvo priverstas priimti krikščionybę. Nepaisant šio fakto, jo kiltis Kryžiuočių ordino sunaikinta.

Štai dabar Skomantuose buvo surastas vertingas sūduvių lobis. Mozūrų žemdirbys Jezierskis, imdamas iš kaupo burokus, surado savo laukuose, 60 cm gylyje, kažkokį kietą daiktą. Ištraukęs jį įsitikino, kad tai varinė dėžutė (urna), viršuje prispausta akmeniu. Išlaužęs sandariai uždarytos dėžutės dangtį, žemdirbys labai nustebė, pamatęs joje nemažai brangenybių ir sudegintų kaulų pelenus. Iš Karaliaučiaus pakviesta komisija nusprendė, kad tai yra vienos sūduvių kunigaikštienės sudeginti palaikai ir įkapės (11 arba 12 mūsų eros amžius). Papuošalai pagaminti iš sidabro. Vieną vėrinį sudaro 18 karoliukų, kurie suverti ant sidabrinės grandinėlės. Dvi segės apdarui susegti papuoštos

gyvūnų motyvais. Šios brangenybės, matyt, puošė kilmingą žmogų. Sūduvių (jotvingių) lobis buvo išvežtas į Prūsijos muziejų Karaliaučiuje.“

Dėl ketvirtojo Skomantų piliakalnio ir čia rasto lobiai iškelta viena kita hipotezė, tačiau joms įrodyti nepakanka vien žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų. Tikriausiai apie tai sužinosime vis daugiau, kadangi lenkų archeologai, remdamiesi pastarųjų dešimtmečių tyrimais, vis daugiau atskleidžia informacijos apie mūsų protėvius baltus.

Parengta pagal „Atlas Grodzisk Jaćwieży“, www.grodziskajacwiezy.pl

(Bus daugiau)

Vytautas BATVINSKAS

LR AMBASADORIAUS VIZITAS

Rugsėjo 29–30 dienomis mūsų krašte viešėjo Lietuvos Respublikos ambasadorius Lenkijoje Valdemaras Sarapinas su žmona Vyte. Rugsėjo 30-ąją, LR konsulato Seinuose vadovo Genadijaus Mackelio ir jo žmonos Neringos lydimi, jie lankėsi Suvalkuose. Čia susitiko su Suvalkų lietuvių vaikų darželio bei pagrindinės mokyklos direktore Jolanta Malinauskaite-Vektoriene, darbuotojais ir auklėtiniais. Vizito metu aptarti lietuvių švietimo ir kultūros klausimai.

Svečiai su Suvalkų lietuvių švietimo įstaigų direktore prie mokyklos pastato (Alicijos Kraužlytės nuotr.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSULATUI SEINUOSE – 30

LR konsulatui Seinuose šie metai ypatingi – lapkričio 7 d. jis minėjo savo veiklos trisdešimtmetį. Iškilnės vyko „Lietuvių namuose“ Seinuose. Dalyvavo garbingi svečiai iš Lietuvos ir Lenkijos, vietos lietuvių bendruomenės organizacijų, švietimo bei kultūros įstaigų vadovai.

Jubiliejinio minėjimo metu sveikino LR URM Europos šalių regioninio bendradarbiavimo grupės vadovas Marijus Gudynas, LR nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius

Minint LR konsulato Seinuose 30-metį. Iš kairės: LR ambasados Lenkijoje ministrė patarėja Lilija Žinienė, LR konsulato Seinuose vadovas Genadijus Mackelis, URM Globalios Lietuvos departamento direktoriaus pavaduotoja Gitana Skripkaitė, Neringa Mackelienė, Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, Lidija Nevulytė, LR ambasadorius Lenkijoje Valdemaras Sarapinas su žmona Vyte, LR URM Europos šalių regioninio bendradarbiavimo grupės vadovas Marijus Gudynas, Petras Maksimavičius (Alicijos Kraužlytės nuotr.)

SUVALKUOSE

Kaip Lenkijos lietuvių bendruomenės narė, džiaugiuosi ir didžiuojuosi Suvalkuose vykstančiais svarbiais pokyčiais. Suvalkų lietuvių vaikų darželio ir pagrindinės mokyklos veikla – tai ne tik simbolinis, bet ir labai reikšmingas žingsnis puoselėjant lietuvių kalbą, kultūrą bei stiprinant mūsų bendruomenės tapatybę šiame regione. Esame dėkingi Lietuvai už paramą, dėl kurios lietuvių švietimo įstaigos Suvalkuose tapo realybe. Tikimės, kad ir toliau bus sprendžiami mokyklos pastato remonto bei plėtros klausimai, o bendruomenės poreikiai bus girdimi ir palaikomi. Mat lietuvių švietimas ir kultūros puoselėjimas yra mūsų tapatybės išsaugojimo garantas.

Alicija KRAUŽLYTĖ

Lenkijoje Valdemaras Sarapinas, Palenkės vaivadijos įgaliotinis tautinių mažumų klausimais Arturas Konopackis (Artur Konopacki), Palenkės vaivadijos seimelio tarybos narys Valdemaras Kwaterski (Waldemar Kwaterski), Suvalkų miesto prezidentas Česlavas Renkievičius (Czesław Renkiewicz), taip pat savivaldos, policijos, sienos apsaugos pareigūnai bei lietuviškų organizacijų vadovai.

Renginio metu parodyta meninė programa, kurią parengė Seinų, Punsko ir Suvalkų meno kolektyvai. Konsulato vadovas Genadijus Mackelis savo kalboje pažymėjo, kad, kaip ir istorijoje, konsulato veikloje buvę įvairių

etapų. Jis prisiminė, kad pradžioje ne viskas buvo lengva, tačiau per 30 metų konsulatas įrodė, jog yra patikimas strateginis partneris, dirbantis abiejų šalių gerovei.

Konsulatas Seinuose savo veiklą pradėjo 1994 m. birželio 17 d., tačiau oficialiai jis ėmė veikti 1994 m. rugsėjo 1 d., kai konsulu buvo paskirtas Nepriklausomybės akto signataras, Atkuriamojo Seimo narys Vidmantas Povilionis.

Lenkijoje gyvenantiems lietuviams konsulatas teikia svarbią paramą ir palaikymą, padeda išlaikyti ryšį su Lietuva.

Aneta ALEKSAITĖ

RUDENS GĖRYBIŲ ŠVENTĖ

SU PROZA IR DAINA SUVALKUOSE

Spalio pirmąjį sekmadienį Suvalkuose vyko Rudens gėrybių šventė su proza ir daina. Tai jau daugelį metų organizuojamas tradicinis LLD Suvalkų skyriaus renginys. Kaip ir kasmet, jis pradėtas lietuviškomis pamaldomis Dievo Gailestingumo šventovėje – Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje (Gegu-

skaitė pirmąjį skaitinį ir pagiedojo psalmes, Onutė Virbylienė perskaitė antrąjį skaitinį, o Genovaitė Pečiulytė – maldavimus. Tą dieną šventovėje vyravo tikrai pakili nuotaika. Choristai gražiai pagiedojo keletą giesmių, o jiems akordeonu akompanavo „Ančios“ ansamblio vadovas Vytautas Batvinskas.

jos (vad. Alicija Kraužlytė). „Kas tar teka“ pasirodė labai įspūdinga renginio įžanga, kadangi dainavimas apipynė graakštų merginų šokių su trijų spalvų skraistėmis. Vėliau „Sūduva“ dar padainavo vieną dainą ir pašoko „Audėjėlė“. Labai didžiuojamės turėdami tokių puikų kolektyvą Suvalkų mieste.

Suvalkų poezijos ir prozos mėgėjai (Iš Onutės Virbylienės albumo)

žės 3-iosios Konstitucijos parke). Šv. Mišias atnašavo Punsko vikaras kun. Adomas Adukauskas, o jam patarnavo Robertas Baliūnas. Aktyviai įsijungė ir kiti Suvalkų lietuviai: Aurelija Pečiulytė per-

Pagrindinė Rudens gėrybių šventės su proza ir daina dalis vyko „Velvet“ viešbutyje (Kosciuškos g. 128). Meno programos vartus atidarė „Sūduvos“ dainininkai (vad. Arnoldas Vaznelis) ir šokė-

Renginio metu pasirodė ir moksleivių, lankančių popietines lietuvių kalbos pamokas, atstovai. Jie su savo mokytoja Terese Jonuškiene pristatė trumpą programėlę, skirtą ką tik atkeliavusiam ruden-

Lietuvių kalbos pamokas lankantys moksleiviai su mokytoja T. Jonuškiene (Onutės Virbylienės nuotr.)

niui. Jaunesnieji mokinukai kartu su mokytoja padeklamavo gana ilgą eilėraštį „Rudenėlis“, o vidurinių mokyklų moksleivių atstovė Sandra Krakauskaitė paskaitė eiles „Rudens klausimai“. Šventės metu skaityta poezija, sukurta pačios mokytojos Teresės Jonuškienės. Puiku, kad ir jaunoji karta drąsiai įsijungia į Suvalkų lietuvių veiklą.

Tolesnė programa taip pat buvo labai įvairi ir įdomi. Kasmet renginyje dalyvauja literatai iš Lietuvos. Šiais metais atvyko literatų klubo „Sietynas“ iš Marijampolės kūrėjai. Svečiai paskaitė po trumpą miniatiūrą: klubo pirmininkas Ričardas Jurgelevičius – „Teresė ir Klaustukas“, Rita Volteraitienė – „Apie valdžią ir dvi karves“, Janina Motiejūnaitė-Martynaitienė – „Ruduo“.

Vėliau scenoje išsirikiavo Suvalkų poezijos ir prozos mėgėjai. Suvalkiečiai paskaitė posmų, skirtų auksiniam metų laikui – rudeniui: Genovaitė Pečiulytė „Rudens gaida“, Onutė Virbylienė „Auksinis ruduo“, Pranas Sovulis

„Daržovių kalbos“. Kazimieras Baranauskas pristatė Rudens gėrybių šventei su proza ir daina sukurta proginį eilėraštį „Rudens proza“, paminėdamas jame, tarp kitko, ilgametę mūsų draugystę su Lietuvos literatais:

*(...) Dainavos ir Suvalkijos
nepabūgę literatai
žirgus mankština rudens
dienomis
Ilgai puoselėta draugystė
šiandien skambiai ringiuoja
lakių plunksnų
gaidomis
ne tas laimingas, kas turtingas
o tas, kuris rašo ir skaito
abipus sienos karštom
širdimis*

Poezijos ir prozos skaitymus apipynė „Ančios“ (vad. Vytautas Batvinskas) ansamblio dainos: „Gulbelės skraido“, „Po auksiniais beržais“, „Tolimi žiburiai“ ir „Mūsų dienos kaip šventė“.

Šiais metais vėl Suvalkų lietuvius aplankė Punsco Trečiojo amžiaus universiteto artistai. Juos, išeinančius į sceną, linksmai pasitiko „Ančios“ kapela (vad. Vytautas Batvinskas). Šį kartą Punsco „Bobutės“ atvežė dovanų spektaklį „Desperatiškos bobutės“ (scenarijaus autorė ir režisierė Rūta Burdinaitė). Žiūrovams tai buvo tikras atsipalaidavimas... Visi galėjo iki sočiai prisijuokti, o juk juoktis sveika...

Renginio pabaigoje žodį tarė LLD Suvalkų skyriaus pirmininkė Onutė Virbylienė. Ji padėkojo rėmėjams, atvykusiems svečiams bei žiūrovams ir pakvietė visus prie „rudens gėrybių“ vaišių stalo.

Nuoširdžiai ačiū tariame pagrindinei renginio rėmėjai – Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai. Dėkojame taip pat LLD Suvalkų skyriui ir Kazimierui Baranauskui už dalinį šventės finansavimą.

Onutė VIRBYLIENĖ

KARTU ŠVENTĖME „PURIENOS“ **MRF** MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

GIMTADIENĮ

Š. m. lapkričio 12 d. Prienų kultūros ir laisvalaikio centre buvo paminėtas garbingas jubiliejus – Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos (LASS) Prienų rajono filialo „Purienos“ kūrybinės veiklos 50-metis, kuriame turėjome garbę dalyvauti ir mes, „Ančios“ ansambliciai.

Prienų skyriaus organizacija duris į neregijų pasaulį plačiau atvėrė prieš 57 metus – padėjo jiems susidraugauti su aplinka, pažinti ir prisitaikyti spalvotame pasaulyje. Po septynerių metų veiklos tuometinis draugijos vadovas Juozas Sutkaitis pradėjo burti saviveiklos kolektyvus. Šalia instrumentinės grupės susikūrė ir vokalinis ansamblis. Jo meno

energija uždega ir telkia dainininkus. Kiekvienas susitikimas ansamblietėms virsta mažyte džiaugsmo švente. Galbūt todėl kolektyvo kūrybinis kelias yra toks spalvingas ir įvairus, jame – ne tik nuolatinės repeticijos, bet ir festivaliai, konkursai, koncertai, o šiame procese lydi neišsenkantis pareigos jausmas ir noras siekti profesionalumo.

„Ančia“ Prienų kultūros ir laisvalaikio centre (Iš Onutės Virbylienės albumo)

Malonu buvo vėl susitikti ir pabendrauti su „Puriena“. Tai buvusi tikra džiaugsmo šventė. Su ansambliciais esame seniai pažįstami. Buvome susitikę ne kartą Suvalkuose, Žagariuose, o 2016 metais netgi lankėmės Prienuose. Džiaugiamės, kad mūsų draugystė tęsiasi.

Renginio vedėja buvo Ligita Gediminienė. Ji ne tik supažindino su programos eiga, bet ir trumpai pristatė žiūrovams „Purienos“ veiklos istoriją: „LASS

vadovu pakviestas dirbti Antanas Puidokas, kuris ansamblui kūrė dainas. Paminėtinas ir kitų vadovų – Stepono Dapševičiaus, Juozo Ulozos, Juozo Kuncėvičiaus, Petro Tamulio, Rimanto Staliūno ir Donato Aiduko – indėlis, tęsiant kolektyvo tradicijas.“

Ligita Gediminienė labai nuoširdžiai pasisakė apie dabartinę kolektyvo vadovę: „Onutė Matusevičiūtė ansamblui vadovauja jau šešiolika metų. Savo charizma, meile dainai ir

„Puriena“ aktyviai dalyvauja Prienų krašto kultūriniame gyvenime, jį garsina kituose miestuose ir Lenkijoje. Kolektyvas yra parengęs daugybę programų, kuriose – ir harmonizuotos liaudies dainos, ir sakralinės giesmės, ir populiarūs šiuolaikiniai romansai. Ansamblis pasirodo globos namuose, slaugos ligoninėse, dienos centruose, įvairiuose konkursuose. Nuo 2010-ųjų kasmet dalyvauja partizaninės dainos konkurse, romansų vakare „Ilgesio

dainos“, ne kartą yra apdovanotas už aukštą meninį lygį. Šiuo metu kolektyve dainuoja 14 dainų mylinčių narių.“

Šventės metu skambėjo pačios gražiausios „Purienos“ repertuaro dainos, o dainininkams profesionaliai fortepijonu pritarė koncertmeisterė Beata Vingraitė-Andriuškevičienė. Nepritrūko ir poezijos posmų, kurių nemažą pluoštą puikiai paskaitė Regina Karažienė. Į šventinį koncertą gražiai įpyne jubiliatams skirtas savo skambias dainas, gėles bei šiltus sveikinimo žodžius ir atvykę svečiai. Scenoje pasirodė jaunosios kartos dainų kūrėja ir atlikėja Laura Stadininkaitė iš LASS Pietvakarių centro, „Volungėlė“ (vad. Regina Griesiuvienė) iš LAAS Kaišiadorių rajono filialo, Marijampolės senjorų ir neįgaliųjų klubo „Bičiuliai“ ansamblis (vad. Gintautas Maurukas), Seinų „Lietuvių namų“ ansamblis „Galadusys“ (vad. Juozas Pileckas) bei Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus ansamblis „Ančia“ (vad. Vytautas Batvinskas).

Žiūrovams, matyt, patiko šventinis koncertas, nes po atlikėjų pasirodymų ilgai netilo plojimai. Vyravo nuoširdi atmosfera. Labai teigiamai įvertinta „Purienos“ veikla. Išreikšti padėką kolektyvo kūrybinės veiklos 50-ies metų sukakties proga atvyko ir vietos valdžia: meras Alvydas Vaicekuskas ir vicemerė, išrinkta LR Seimo nare Jūratė Zailskienė, Prienų kultūros ir laisvalaikio centro (KLC), Prienų globos namų, Prienų visuomenės sveikatos biuro, Prienų kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų organizacijos atstovai, Prienų

policijos bendruomenės pareigūnės, kitų organizacijų atstovai bei ansamblio bičiuliai. Žiūrovai su pagarba jubiliatams sugiedojo „Ilgiausių metų“.

LASS Prienų rajono filialo pirmininkė Irena Karsokaitė įteikė vadovei Onutei ir kolektyvo nariams už meilę dainai, nutiesusiai tiltą tarp silpnaregių ir likusio pasaulio, po simbolinį suvenyrą – stiklines purienas. Tokios dovanėlės teko ir visų dalyvavusių kolektyvų vadovams.

Šventę vainikavo visų renginio dalyvių bendra daina „Sudainuokime Lietuvą“. Po oficialiosios dalies niekas neskubėjo namo. Dar visi linksmi bendravo prie vaišių stalo, kartu dainavo ne tik užstalės dainas.

Smalsuoliai surado laiko aplankyti ten pat surengtą Prienų ir Birštono krašto menininkų darbų parodą „Susitikimai 1“. „Tai grupinė menininkų darbų paroda, apjungianti autorius, kurie pristato savitus kūrybinius ieškojimus ir dovanuoja žinią apie save. Toks džiuginantis rezultatas – galerijos erdvėje susidarantys vaizdinių sąskambiai įtraukiančioje „suneštinėje meno kolekcijoje“ ir išskirtinai individualių profesionalų bendrystė.

Šia idėja siekiame sutelkti Prienų ir Birštono krašte kuriančius/gyvenančius menininkus ir kartu pasidžiaugti dar viena bendrystės platforma kūrėjų raiškai atspindėti“, – skaitome įvade.

Visi parodos darbai labai meniški, nepakartojamo grožio. Tai tikrai nuostabi „suneštinė kolekcija“. Ją pristatė: Gintaras Kamauskas, Nerijus Kisielius, Dalia Visockaitė-Kisielienė, Andrius Lik, Remigijus Janušaitis, Martynas Gaubas, Marius Jonutis, Lina Dūdaitė, Jurgita Buterlevičienė, Zigmąs Buterlevičius, Petras Baronas, Audronė Baronienė, Virgilijus Trakimavičius, Aušra Deltuvienė, Algimantas Sakalauskas, Tomas Bagdonas, Jurgita Juškaitė-Jakaitienė, Živilė Vaičiukynienė.

Dėkojame mieliems bičiuliams, LASS Prienų rajono filialo pirmininkei Irenai Karsokaitei bei „Purienos“ mišriam vokaliniam ansamblui ir jo vadovei Onutei Matusėvičiūtei, už pakvietimą į tokį garbų jubiliejų. Esate nuostabūs! Linkime sėkmės tolesnėje veikloje.

Ačiū Punsko viršaičiui Vytautui Liškauskui už suteiktą transportą.

Onutė VIRBYLIENĖ

Suvalkiečiai prie Prienų ir Birštono krašto menininkų darbų (Onutės Virbylienės nuotr.)

PIRMASIS SUVALKŲ LIETUVIŲ PAGRINDINĖS MOKYKLOS GIMTADIENIS

Gruodžio 6 dieną šventėme ne tik pirmąjį Suvalkų lietuvių pagrindinės mokyklos gimtadienį, bet ir nuostabų kelionės pradžios momentą, kuris įprasmina visas pastangas, svajones ir džiaugsmus, lydėjusius mus nuo pirmosios dienos. Per šiuos metus sukūrėme ne tik žinių pasaulį, bet ir bendruomenę, kurioje kiekvienas yra svarbus, kiekvienas gali augti ir tobulėti.

Didžiausią dėkingumą jaučiame tiems tėvams, kurie nuo pat pradžių tikėjo šios mokyklos įkūrimu ir ją palaikė su didžiuliu entuziazmu. Jų pasiaukojimas ir atsidavimas tapo ramsčiu, ant kurio mokykla užaugo ir įgavo gyvenimo jėgą. Šiandien galime drąsiai pasakyti, kad mokykla per trumpą laiką žengė didelį ir prasmingą žingsnį, tačiau tai tik pradžia. Ateityje laukia dar daugiau augimo ir stiprėjimo – tiek mokyklos, tiek mūsų bendruomenės.

Mokyklą šiltai sveikino LR konsulato Seinuose vadovas Genadijus Mackelis. Jis pabrėžė, kad šis jubiliejus yra didelė pergalė tiems, kurie tikėjo projekto sėkme. Tuo pačiu priminė apie didelius nusivylimus tiems, kurie netikėjo. Tėvų, mokytojų ir bendruomenės pastangos jau dabar neša vaisių. Vyskupo Antano Baranausko fondo „Lietuvių namai“ tarybos pirmininkė Jolanta Jonušonytė

sveikindama ir teikdama dovanėles moksleiviams linkėjo mokyklai augti ir stiprėti bei žadėjo tolesnę fondo paramą.

Tą vakarą skambėjo daug gražių žodžių, išsakomų mokytojų ir tėvų. Mes visi tikimės, kad moksleiviai pateisins mūsų lūkesčius, o mokykla ir toliau augs, stiprės ir teiks vis daugiau džiaugsmo bei galimybių ateities kartoms.

mokykla tapo vieta, kurioje auga ne tik mokslai, bet ir draugystės, gerumo bei bendrumo vertybės.

Nors tai tik pirmas žingsnis ilgame kelyje, jis jau tapo tvirtu pamatu, ant kurio statysime ateities pasiekimus ir svajones. Linkime, kad kiekvienas iš mūsų rastų įkvėpimą, siektų savo tikslų ir prisidėtų prie dar gražesnės mokyklos ateities.

Švenčiant pirmąjį Suvalkų lietuvių pagrindinės mokyklos gimtadienį (Iš mokyklos archyvo)

Šiandien, žvelgdami į tai, ką pasiekėme, galime didžiuotis bendru darbu, bendryste ir vienybės jausmu, kurį kūrėme kartu. Mūsų

Su gimtadieniu, mokykla, ir su neblėstančiu noru augti ir tobulėti!

Aneta ALEKSAITĖ

PRANUI SOVULIUI – 90 METŲ

„Gimiau Reketijos kaime, Liubavo valsčiuje. 1944 metais čia per tris mėnesius tęsėsi smarkios kovos. Karo metu sudegė beveik visas kaimas, tarp kitų ir mano tėvų sodyba. Tada mūsų šeima persikėlė gyventi į buvusį vokiečių ūkį Balčių kaime, netoli Vižainio. Vižainyje baigęs septynias pagrindinės mokyklos klases, mokslą tęsiau Suvalkuose. Baigęs vidurinę, kiek laiko dirbau savivaldybės įstaigoje. Neakivaizdiniu būdu studijavau pedagogiką ir filosofiją Varšuvos universitete. Iki pensijos dirbau mokykloje. Dabar gyvenu Suvalkuose.“

Štai tokia visiems gerai pažįstamo ilgamečio Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus nario, „Ančios“ ansamblio dalyvio, ku-

Jubilatas Pranas Sovulis (Onutės Virbylienės nuotr.)

riančio eilėraščius ir įdomius pasakojimus, Prano Sovulio trumpa gyvenimo istorija. Labai džiaugiamės turėdami lietuvių bendruomenėje tokį nepaprastą žmogų. Gerbiamas Pranas šiemet šventė garbingą 90-ąjį jubiliejų. Ta proga nuoširdžiai Jį sveikiname, skirdami eiles.

Pranui

*Tarp kalvelių, ežerų,
Kur labai, labai gražu,
Gimė Pranas Lietuvoj,
Bet gyveno Lenkijoje.*

*Mokslo žmogum tapo jis,
Su knygom bendravo vis.
Pašaukimas jo mokyti
Ir vaikams žinias dalyti.*

*Taip daug metų dirbo Pranas –
Mokytojas lyg titanas.
Pamažu jis sugalvojo,
Lietuvybę atkovojo.*

*Išmoko kalbą išsamiai,
Eilėraščius rašo gražiai.
Kai užtraukia, uždainuoja,
Net širdis suaimanuoja.*

*Bet gražiausiai Pranas šoka,
Tokių šokių nieks nemoka.
Jo valsiukas taip patinka,
Žavis juo visi aplinkui.*

*Linkime Jums daug sveikatos,
Nepraraskite ukvatos,
Dar pašokit, padainuokit
Ir linksmai padeklamuokit.*

2024 08 04

Ričardas JURGELEVIČIUS

Pranui – 90 metų

*90 metų atgal atsukti...
Atminti tą ilgą laikotarpį.
Laikai tarpe metų kitokie,
Juos norime mes pagerbti.*

*Per 90 metų nueiti keliai...
Žingsnius myliomis matavai,
Rytas Tau šviesą dovanavo,
Už tamsią naktį dėkojo.*

*Taip greit tie metai praėjo,
Su pagalba vėjo nuėjo.
Ir lietūs veidą drėkino,
Ir saulė savo šiluma džiovino.*

*Gamtos pastogė saugojo,
Tiek metų dėkingai maitino,
Įgimtų garsų neištrynė,
Rugio varpų vainiką pynė.*

Genovaitė PEČIULYTĖ

POKALBIS SU JUBILIATU KOSTU LEONČIKU

Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus narį, kronikininką, vieną „Suvalkiečio“ redakcijos atstovų Kostą Leončiką garbingo 80-ojo jubiliejaus proga kalbina Kazimieras Baranauskas.

Kazimieras Baranauskas:
Pradžioje papasakok apie save, mokslus, profesiją.

Kostas Leončikas: Gimiau 1944 m. rugsėjo 8 d. Juozo Leončiko ir Ievos Sidarytės šeimoje. Mano gyvenimas prasidėjo Lenkijos Respublikoje, kai Seinų ir Punsko kraštas Raudonosios armijos jau buvo išvaduotas (1944-08-02) iš vokiečių okupacijos. 1952 m. valstybė pakeitė pavadinimą – pavadinta Lenkijos Liaudies Respublika. Buvau jauniausias šeimoje. Užaugo dar sesuo Aldona, brolis Vitas ir sesuo Onutė, o dvi labai mažos sesės mirė.

Baigiau Punsko pagrindinę ir bendrojo lavinimo licėjų lenkų ir lietuvių dėstomosiomis kalbomis. Taip tada vadinosi dabartinis Punsko Kovo 11-osios licėjus. Paskui įstojau į dvi metės Varšuvos Valstybinės technikos mokyklos Elektrinių traukinių eksploatacijos skyrių. Baigiau 1966-aisiais ir tais pačiais

metais įstojau į 4-metės Balstogės Inžinerijos aukštosios mokyklos Elektrotechnikos fakultetą. Įgijau inžinieriaus elektriko diplomą.

K. B.: *Kada apsigyvenai Suvalkuose? Kur dirbai?*

K. L.: Baigęs Balstogės Inžinerijos aukštąją mokyklą, 1972 m. liepos 1 d. įsidarbinau Suvalkų medienos drožlių plokščių gamykloje. Pradžioje buvau techninių reikalų referentas, paskui elektrikų dirbtuvės vedėjas ir vyriausiojo energetiko pavaduotojas. Tuomet būdinčiųjų elektrikų grupėje dirbo Juozas Kajackas, kilęs iš Ramonų kaimo, gyvenantis Suvalkuose. Jų užduotis buvo greit likviduoti gedimus, kad nenutrūktų gamyba. Buvusios keturios pamainos. Kiekvienoje dirbo po du elektrikus. Buvo ir mechanikų pamainos.

Po penkerių darbo metų perėjau dirbti į Profesinių mokyklų kompleksą Seinų gatvėje. Ši mokykla daug kartų keitė pavadinimą. Dabar vadinasi Techninių mokyklų kompleksu. Mokyklos direktorius kalbino ateiti dirbti metais anksčiau, bet neturėjau drąsos. Tai buvo vienas iš geriausių mano sprendimų gyvenime. Jų buvę ir daugiau.

Kai prasidėjo rinkos ekonomika, Medienos drožlių plokščių gamykla bankrutavo. Neišlaikė konkurencijos. Aš mokykloje dirbau ramiai iki pensijos. Sutikdavau studijų draugus, kurie, netekę darbo, negalėjo niekur įsidarbinti. Tada darbdaviai daugiausiai paisė amžiaus.

K. B.: *Papasakok apie visuomeninę veiklą, pomėgius. Kada tapai „Suvalkiečio“ bendražygiu?*

K. L.: Persikėlęs gyventi į Suvalkus, pradėjau dalyvauti Lietuvių visuomeninės kultūros draugijos ratelio susitikimuose. Buvo noras susitikti ir pabendrauti su lietuviais. Buvau pirmininkas, o dabar einu sekretoriaus ir išdininco pareigas. Veikloje dalyvauju daugiau kaip 50 metų.

Turėjau (ir tebeturiu) ne vieną pomėgį. Tai ekskursijos, pasivaikščiojimas laukais, knygų ir laikraščių lietuvių ir lenkų kalbomis skaitymas, plaukiojimas. Mėgstu taip pat lankyti parodas, klausytis radijo laidų, žiūrėti televizijos laidas, skaityti ir analizuoti lietuvių kalbos taisykles.

„Suvalkiečiui“ pradėjau rašyti 1992 m. Tuomet ruošdamas

išleisti nedidelį leidinį paprašė manęs, kad parašyčiau straipsnį apie švietimą. Nuo to laiko ir rašau įvairiomis temomis straipsnius „Suvalkiečiui“.

K. B.: *Kokia sritis labiausiai domina?*

K. L.: Daugiausiai rašau istorijos temomis. Be to, pateikiu straipsnių apie parodas, sporto varžybas, įvairius kultūrinius renginius, susitikimus, išvykas.

K. B.: *Kaip tapai LLD Suvalkų skyriaus kronikininku, lietuvių sielovados pagalbininku?*

K. L.: Rašyti kroniką paprašė Teresė Uzdilaitė 2012 m., kai mūsų skyriaus patalpos dar buvo Pulaskio g. 24A. Pradžioje nežinojau, kaip tai daryti, bet paskui išmokau. Kronikos rašymas užima labai daug laiko, ypač kai reikia rašyti apie didesnius kultūrinius renginius. Pirmiausia renku medžiagą susitikimo ar kokio nors renginio metu. Parėjęs namo tą informaciją redaguoju, o paskui jau rašau sąsiuvinyje. Stengiuosi rašyti aiškiai, kad visi galėtų perskaityti ir suprasti. Rašau ne sau, o visuomenei. Kronika labai praversdavo skyriaus veikloje.

Tapti lietuviškų mišių pagalbininku paprašė manęs Teresė Uzdilaitė 1992 m., kai buvo pradėtos aukoti lietuviškos mišios Suvalkų Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje – Dievo Gailestingumo šventovėje. Nuo to laiko nuolat skaitydavau skaitinius, psalmes, skelbdavau

įvairius pranešimus. Kronikoje įrašydavau mišių intencijas ir koks kunigas jas aukojo.

K. B.: *Kokių sunkumų kildavo renkant medžiagą „Suvalkiečiui“ ar kitiems leidiniams?*

K. L.: Tų sunkumų turėjau ne vieną. Prisimenu, kad labai sudėtinga buvo išversti iš lenkų į lietuvių kalbą du straipsnius: apie

Kostas Leončikas pasveikintas 80-ojo gimtadienio proga (Onutės Virbylienės nuotr.)

Napoleono pobūvį Vilkaviškyje ir Seinuose bei Suvalkų miesto pavadinimo kilmę.

Sunku buvo ruošti medžiagą, remiantis XIX ir XX a. archyvo dokumentais, parašytais senąja rusų ir lenkų kalba. Pirmiausiai reikėjo labai ilgai ieškoti medžia-

gos, o suradus padaryti užrašus ir nuotraukas. Labai sudėtinga buvo versti, kadangi raštuose daugelio raidžių formos skyrėsi nuo dabartinių. Daug žodžių negalima buvo surasti žodynuose. Suvalkuose nėra seno rusų–lenkų kalbų žodyno, išleisto 1914 m. Kreipiausi į ne vieną pažįstamą pagalbos – už atlygį išversti tekstus. Visi atsisakė, aiškindami, kad tai yra per sunku. Pagaliau pats išverčiau. Vienus pavyko išversti neblogai, o kitus paviršutiniškai.

Taip pat sunku buvo išversti tekstus, parašytus lenkų kalba. Raštų stilius labai skyrėsi nuo dabartinės kalbos ir dokumentai dažnai buvo neaiškiai parašyti. Padėjo man pažįstamas istorikas ir archyvo darbuotojas.

K. B.: *Ar „Suvalkietis“ atliko švietėjišką vaidmenį Suvalkų bendruomenėje?*

K. L.: Manau, kad taip. Per daugiau nei 30 metų plačiai aprašyta mūsų veikla. Be šio leidinio po daugelio metų niekas nežinotų apie Suvalkų lietuvių veiklą. Visada bus galima pasiskaityti.

K. B.: *Kokia tradicinės spaudos ateitis?*

K. L.: Sunku vienareikšmiškai atsakyti į šį klausimą. Aš visą laiką naudojuosi knygomis ir laikraščiais.

K. B.: *Nuoširdžiai dėkoju už pasisakymą. Sėkmės gyvenime ir visuomeninėje veikloje.*

Kazimieras BARANAUSKAS

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

AGRONOMĖ, SAVIVEIKLININKĖ

JULIJONA BALYTAITĖ-PRELEWICZ

Šiomet garbingą 80-ąją gimtadienį atšventė ilgametė buvusi Suvalkų ansamblio „Ančia“ dalyvė Julijona Balytaitė-Prelewicz. Su ja man teko 1958–1962 m. kartu mokytis Punsko pagrindinėje mokykloje ir bendrojo lavinimo licėjuje lenkų ir lietuvių dėstomosiomis kalbomis. Taip tada vadinosi ši mokykla. Buvo vienas tiek lietuviškos ir lenkiškos pagrindinės mokyklos,

su kaimyne Markevičiene ir jos dukra Magdalena (dabartinės „Suvalkiečio“ redaktorės mama). Jos labai dažnai ateidavo pas mus, ypač rudenį ir žiemą, kai būdavo ilgi vakarai. Kartu mezgė, verpdavo, kedeno vilną, dainuodavo. Mūsų šeimoje gimė aštuoni vaikai: Natalija, Genovaitė, Jonas, Jurgis, aš – Julijona, Kazimieras, Cecilija ir Zita. Visi užaugom.

linus. Man buvo džiugu ten važinėti ir dirbti. Labai mylėjau darbą laukuose, daryti tvarką namie. Ūkis buvo labai mažas, o šeima didelė. Tėvai, pardavę žemės ūkio produktus, turėjo iš ko išlaikyti (aprengti, pavalgydinti) vaikus. Moterys buvo labai darbščios. Iš jų išsiskyrė močiutė, kuri, tarp kitko, skiepijo obelis. Ji dirbo įvairius žemės ūkio darbus ir daug padėjo mamai auginant vaikus. Namie turėjom visokių vaisių ir daržovių. Mama laikė bites, užtat turėjome daug medaus. Labai mėgau valgyti nesukietėjusį, skystą medų.

Pagrindinę mokyklą lankiau Navinykų kaime. Ji buvo Vinco Milončiaus ir Petro Sendos namuose. Baigusi labai norėjau toliau mokytis Punsko bendrojo lavinimo licėjuje lietuvių dėstomąja kalba. Į mokyklą buvę netoli ir materialinės sąlygos mokytis buvo geros. Mano vyriausioji sesuo Natalija dirbo ir gyveno Punske, su ja gyvenau besimokydama licėjuje. Dainavau moksleivių saviveiklos būrelyje.

Po abitūros broliai mane nusiavedė į šokių vakarėlį, kuris vyko Vaitakiemio kaime. Anksčiau tokiuose nedalyvaudavau. Paprašė manęs pašokti tuometinis Olštino aukštosios žemės ūkio mokyklos studentas Ignas Berneckas iš Vaitakiemio. Jis manęs paklausė, kur ketinu toliau mokytis. Atsaciau jam, kad neplanuoju stoti į aukštąją mokyklą, kadangi nesitikiu būti priimta. Paragino mane pateikti reikiamus dokumentus į Olštino aukštąją žemės ūkio mokyklą (dabar tai Olštino Varmijos Mozūrų universitetas) ir laikyti stojamuo-

Julijona ir Franciszek Prelewicz (Iš Julijonos Balytaitės-Prelewicz albumo)

tiek licėjaus direktorius. Pakalbinta gerbiama Jubiliatė sutiko atsakyti į mano pateiktus klausimus. Štai ką papasakojo.

Gimiau 1944 m. liepos 9 d. Jono Balytos ir Magdalenos Sitko šeimoje. Šeima buvo gausi: be tėvų ir vaikų, mūsų namuose dar gyveno močiutė Ona Jakčinskaitė-Sitko (mamos mama) iš Agurkių kaimo. Močiutė ir tėvai buvo patriotai. Glaudžius ryšius palaikydavome

Mano vaikystė buvo labai laiminga. Visus mylėjau ir jie mane mylėjo. Netgi kaimynas, mano krikšto tėvas, irgi mane mylėjo ir manim džiaugėsi. Mano mama buvusi vienturtė. Tėtės šeima buvo gausi. Jis atėjo į žentus iš Pristavonių kaimo pas Sitkus į Agurkius ir kurį laiką buvo kaimo seniūnas. Ūkininkauti jam sekėsi gerai. Ūkyje augino, tarp kitko, tabaką. Išsinuomojo žemės iš Paliūnų valstybinio žemės ūkio, kur sėjo

sius egzaminus. Anksčiau aš buvau įteikusi dokumentus į Olštino dvi-metę medicinos seserų mokyklą, bet prieš pat stojamuosius egzaminus atsiėmiau ir pristačiau Olštino aukštajai žemės ūkio mokyklai. Sėkmingai išlaikiau stojamuosius egzaminus ir buvau priimta. Prisiminimai liko labai geri. Penkerius metus gyvenau studentų bendrabutyje viename kambaryje su tomis

stotyje. Dirbau laborante. Po metų mums pasiūlyta persikelti į Seinus, kur gavome didesnę atlyginimą ir geresnį butą. Pradėjau dirbti ekonomiste Apskritis melioracijos inspektorate, o vyras įsidarbino Apskritis liaudies tarybos Žemės ūkio skyriuje.

Įsikūrus naujai Suvalkų vaivadijai, persikėlėme gyventi į Suvalkus. Gavau ekonomistės darbą

Suvalkų aukštąją profesinę mokyklą. Suvalkuose jie lankė lietuvių kalbos pamokas ir moka kalbėti lietuviškai. Tai pagirtina, nes ne visose lietuviškose šeimose vaikai kalba lietuviškai.

Baigusi studijas mėgau siūti. Siuvimo išmokau iš savo vyriausiosios sesers Natalijos. Taip pat labai mėgau dirbti sode, važinėti automobiliu, žiūrėti filmus.

Suvalkų ansamblis „Ančia“, vadovaujamas Gedimino Kraučlio, prie LLD Suvalkų skyriaus būstinės (Kosciuškos g. 76). J. Balytaitė-Prelewicz – pirmoje eilėje septinta iš kairės (Iš Julijonos Balytaitės-Prelewicz albumo)

pačiomis draugėmis, su kuriomis niekada nesipykau. Viena kitą rėmėm, užjautėm. Studijas baigiau 1967 m. ir gavau agronomijos mgr. inž. diplomą.

Studijuodama susipažinau su savo būsimuoju vyru. 1967 m. rugpjūtį susituokėme Punske. Gerai sugyvenome. Jis man buvo labai geras.

Baigusi studijas su vyru apsigyvenau Gižicke. Įsidarbinau Karantino ir augalų apsaugos

Valstybinių žemės ūkių susivienijime. Vyras dirbo Vaivadijos įstaigos Žemės ūkio skyriuje. Vėliau, likvidavus Suvalkų vaivadiją, aš dirbau ekonomiste „Agema-Serwis“ apsaugos firmoje, o vyras buvo Kooperatyvo banko direktorius. Į pensiją išėjau 2004 m.

Susilaukėme dviejų vaikų: dukros Ivonos (gimė 1970 m.) ir sūnaus Arkadijaus (gimė 1975 m.). Dukra baigė Balstogės aukštąją ekonomikos mokyklą, o sūnus

Punsko lietuviai paragino mano vyrą dalyvauti Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus veikloje. Man jis apie tai pasakė ir pradėjome dalyvauti. Aš daug metų dainavau ansamblyje „Ančia“. Dalyvavau įvairiuose kultūriniuose renginiuose mūsų krašte ir Lietuvoje. Taip pat giedojau per lietuviškas mišias. Gera buvo bendrauti su lietuviais, pasikalbėti, dainuoti. Malonu senatvėje prisiminti.

Maloniausi prisiminimai likę iš vaikystės ir mokymosi Punsko licėjuje metų. Sunkiausia tai senatvė, kada žmogų visą laiką kankina įvairiausios ligos.

*Metus ne mes gyvenime skaičiuojam,
Jie patys krenta žemėn žiedlapiais baltais,
Jie lekia vėju, niekad nesustoja...
Tik kartais leidžia atgalios mums atsigręžt...*

Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus vardu linkiu gerbiausiai Jubiliatei, kad ją lydėtų nuostabiausi prabėgusių metų prisiminimai, stiprios sveikatos, daug nepakartojamų akimirkų, džiaugsmingų valandų, prasmingų dienų. Dėkoju jai už dainavimą ansamblyje „Ančia“ ir giedojimą per lietuviškas mišias, dalyvavimą kultūriniuose renginiuose, aukas ir talkinimą mūsų skyriaus darbuose.

Kostas LEONČIKAS

GYVI MŪSŲ PRISIMINIMUOSE

PETRONELĖ BABKAUSKAITĖ

Gimė 1925 m. Vaitakiemyje, Punsko valsčiuje. Čia baigė keturis pagrindinės mokyklos skyrius. 1941 m. visa šeima išvažiavo į Lietuvą. Po karo grįžus į tėviškę P. Babkauskaitė mokėsi Balstogės pedagoginiame licėjuje, vėliau studijavo Torunės aukštojoje pedagoginėje mokykloje istoriją ir geografiją. Dirbo Vaitakiemio, Pristavonių, Banie Mazurskie mokyklose. Šeimos nesukūrė. Išėjusi į pensiją kurį laiką gyveno Punske, o nuo 1991 m. – Suvalkuose.

Gyvendama Suvalkuose, aktyviai dalyvavo lietuvių visuomeninėje veikloje. 2000 m. įkūrė Lietuvos istorijos ir lietuvių literatūros būrelį, kuriam atsidavusiai vadovavo. Rašė eilėraščius, tačiau jų išliko nedaug. Labai mėgo gėles. Suvalkuose jos gyvenamas daugiabutis skendėjo žalumoje, rūtose.

Mirė 2005 m. Suvalkuose. Amžinojo poilsio atgulė Punske.

Mirtingam žmogui

*Ateis žiauri mirtis, užmerks visiems akis,
Neklaus, ką tu žinai, nė kam tu gyvenai.
Pakelk aukštyn akis, skliautai dangaus sakys:
Tu, žemės vabale, gyvenims jau gale.
Tokie aukšti kalnai, aplink puikūs miškai,
Gražumas žemės mūs, bet ji jau ne dėl mūs.
Rodos, šįryt žaidžiau sode, smiltis pilsčiau,
Saulutė debesuos, aplink pievos žieduos,
Ir jau tamsi naktis, ji niekad nenušvis,
Žemių sunkūs grumstai daužys karstą šaltai.
Statyk piramides, gal jos tiems padės,
Kur bijo kirminų, bet visur knibžda jų.
Dantis turi aštrius, jie grauš godžiai visus,
Paklaus, pasityčios, pelėdos sukvatos.
Ką svetur palikai? Ar žmogumi buvai?
Gal kas kiek paminės, tik neilgai gailės,
Tavo didi darbai sakys, ką padarei.
Ar žmones mylėjai, varge kam padėjai?
Gyvenimo našta kaip sapnas prarasta,
Juodas kambarėlis, liks žmogaus šešėlis.
Ir ko gi taip šėlai, karjerą pirkai?
Turtų prisirinkai, o vis tiek palikai!
Kas valdo žemėj šioj – mirtis ar valdovai stipriausi?
Mirtis paima savo, ir tu nieko negausi,
Vien tik tylą kapų, padalintą lygiai tarp luomų visų!*

2004-11-02

Petronelė BABKAUSKAITĖ

SAPNAI – PASAŪMONĖS ATSPINDYS

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

Sapnai – tai paslaptiausiai vaizduotės reiškiniai, kurie vyksta žmogui miegant ir sąmonei nedalyvaujant. Visi žmonės sapnuoja, tačiau tik pusė be jokių sunkumų gali prisiminti, ką sapnavo. Kiti sapnus prisimena retai arba labai retai, ar yra įsitikinę, jog iš viso nesapnuoja. Prancūzų mokslininkai nustatė du žmonių tipus: vienam priskyrė tuos žmones, kurie sapnus prisimena be didelių sunkumų, kitam – tuos, kurie juos prisimena retai arba iš viso negali prisiminti.

Tyrimai atskleidė, kad gerai sapnus prisimenantys žmonės miega du kartus budriau negu tie, kurie jų neprisimena. Linkusieji į budrų miegą ir jautrumą išoriniams dirgikliams sapnus prisimena kur kas geriau už miegančiuosius ramiai ir giliai. Budrumas suaktyvina smegenų veiklą, todėl sapnus atsiminti lengviau, o gilus miegas slopina atmintį, todėl miegaliai prisimena rečiau.

Naktis. Supa miego aura, pasaulėmonėje atsiveria kažkokie vaizdai, įvykiai, pažįstami veidai, tarsi būčiau atsidūręs kitame pasaulyje. Matau neįgalų anūkėlį Vituką, ramiai gulintį lovoje. Staiga nušvitus labai ryškiai baltai šviesai anūkelis be žodžių keliasi, bėga pro vartelius į kalną, suklumpa, pasikelia ir vėl bando bėgti. Prisimenu, kad jis neįgalus – sapnas nutrūksta. Po akimirkos tęsiasi – Vitukas beveik ant kalno. Negalimas dalykas. Sapnas vėl nutrūksta...

Rytą su žmona aiškindamasis sapną prisimenu, kad apie Vituką prieš porą dienų kalbėjomės ir ketinau, prabėgus beveik 15 metų, vėl ką nors parašyti, pasidalinti ano meto viltimis, išgyvenimais, savijauta. Juk mokslas, genetika pažangėja, o gydymas eina paskui. Kaip toli esame nukeliavę, kodėl naujos ligos taip plinta ir skuba?

Dabartinė medicina daro viską, kas įmanoma, kad nelaimingoms šeimoms padėtų, neatimtų vilties gyventi. Patariama, kaip vaikui užtikrinti tinkamą globą, reabilitaciją, sustiprinti jo imuninę sistemą. Geromis sąlygomis Diušeno (Duchenne) raumenų distrofija sergantieji gyvena iki 20–25 metų. Apie tai Vitukas, ką tik peržengęs minėtą ribą, žinojo ir kiek galėdamas nenustojo vilties, laukė mokslininkų išradimų, o gal stebuklo. Tėvų meilės ir globos nepakako.

Vitukas, tiksliau sakant, Vitas gyveno 28 metus, mirė 2018 m. rugsėjo 5 d. Šiandien dėl pažangios terapijos ir vaistų žmonės, sergantys raumenų distrofija, gyvena iki 30–40 metų. Apie šios ligos gydymo progresą anūku buvau žadėjęs vis rašyti, tačiau lemtis pasivijo, deja, anksčiau.

Kazimieras BARANAUSKAS

KAIP SENIAU ŠVĖSDAVO KŪČIAS IR KALĖDAS?

Prisiminimais dalijasi suvalkiečiai Pranas Sovulis.

Kūčios ir Kalėdos – tai didžiausios šventės. Prieš jas būdavo adventas. Tuo metu namie nieks dainelių nedainavo, nešoko, per daug linksmybių nebuvo. Visi laukė Kūčių ir šventų Kalėdų.

Kūčių dieną tai irgi buvo griežtas pasninkas. Nieks mėsos nevalgė, net sūrio, sviesto ir kiaušinių. Tai ką valgė? Arbatą gėrė, puodą žirnių virė, o duoną patepė aliejum, ir toks buvo maistas iki vakarienės. Tą dieną visi turėjo kukliai elgtis,

nebuvo galima keiktis, nervintis. Koks Kūčių dieną žmogus – toks bus paskui per visus metus.

Pavakary būdavo atgabenamas į virtuvę didelis medinis kubilas ar statinė, pripilama šilto vandens ir kiekvienas turėjo nusiprausti, o paskui švariai apsirengti. Ir tada prasidėdavo Kūčios. Na, Kūčių stalas būdavo uždengtas balta staltiese, o po ja padėta šieno. Ne tik po staltiese, bet ir po stalu buvo šienas, daug šieno. Jis po vakarienės būdavo nunešamas į tvartą ir visi gyvuliai – avys, karvės, arkliai – gaudavo jo paragauti. Kampe dar

būdavo iškratomas kūlys šiaudų, tai čia vaikai po vakarienės galėjo sau pažaisti, pagulėti. Paskui tie šiaudai būdavo išnešami į tvartą.

Na, aišku, buvo kalėdaičiai, linkėjimai, žvakė ant stalo, dirbtinėmis gėlėmis papuoštas sodas. O ką valgė? Buvo žirniai, žuvis, silkės, tokie prėskučiai kepti su aguonpieniu, vaisių kompotas, kartais arbata. Retkarčiais jau galima buvo ryžių nusipirkti.

Dalis maisto po vakarienės likdavo ant stalo, mat tikėta, kad tą naktį ateina vėlės. Ateidavo, paragaudavo tikrai, pasidžiaugdavo,

kad tie namai dar nėra labai vargin-
gi, kad yra ko valgyti. O ant sienos
pakabindavo lininį rankšluostį.
Kam tas rankšluostis? Žmonės
tikėjo, kad tos vėlės atėjusios
pirmiausia nusišluosto rankas,
veidą, o paskui prieina prie stalo
ir ragauja, džiaugiasi maistu.

Po vakarienės tai dar šeimynėlė
užtraukdavo vieną kitą kalėdinę
giesmę („Gul šiandieną“ ir kt.).
O paskui būdavo Bernelių mišios.
Kai šeimynėlė išeidavo iš bažny-
čios, tai buvo svarbu, kas pirmas
namo pareis. Mat tas bus per visus
metus laimingiausias, turtingiau-
sias, jam geriausiai seksis.

Šventėms artėjant

Kas numatyta,
Ką teks daryti,
Kad aplankytų
Laimė kas rytą?

Svarbu žinoti,
Ką paaukoti
Kiekvieną dieną
Net mėnesienoj.

Kai laukia šventės
(Gal daug iškentus),
Kviečia rarotoms
Bažnyčios žmones.

Jie melstis eina
Už taiką tvirtą
Ir nusiteikia
Visad ją ginti!

Žino, kad GIMEŠ
Neša guodimą
Kalėdų naktį –
JAM ačiū sako!

Jeronimas ŠALČIŪNAS

Prisimenu, kad Kūčių vakarą
į namus buvo įleidžiamos katės
ir šuniukas. Kadangi tai ypatinga
diena, vienam kampe gaudavo ka-
tės maisto, o kitam šunelis. Paskui
paglosčius jis būdavo išvedamas
laukan prie būdos, o kartais ir į
kluoną miegoti. Mat šunys tai mie-
gojo ir ant šieno, mokėjo pasislėpti
jame, jiems ten buvo šilta ir gera.

Rudens gaida

Meskite, visi medžiai, lapus,
Nusivilkite senus rūbus.
Tegul jie žemę apkloja
Ir jos paviršių daboja.

Tų lapų tiek spalvų,
Kiek žemėje yra gaidų.
Kiekviens skirtingai krenta šalia,
Plasnoja lyg paukštis ore.

Kai lapai pagulėję supus,
Ir žemei trašos bus.
Tai gaus žemelė šilumos,
Minkštesnis bus sluoksnis dirvos.

Lapai tokie gamtos nugalėti,
Gražu į jų spalvas žiūrėti.
Laikas skirtas jais grožėtis,
Nors trumpai teks žemę puošti.

2015 m.

Genovaitė PEČIULYTĖ

Kaštonas

Žvilgsnių kerus
šypsenos žavesį
žodžių nektarą
ir lašelį vilties
paslėpiau
mažame rudens katilėlyje
Tavo ir mano laimei
apglėbk delnų šiluma –
teprisirpsta

rb

Dar merginos ateidavo vakarop
prie darželio ir klausėsi, iš kurios
pusės šunys loja. Taigi iš tos pusės
piršlys su jaunikiu atvažiuos.

Rudenėlis

Rudenėlis jau atėjo,
Rudenėlis jau pas mus.
Krenta medžių lapai
Ir visiems smagu.

Lapai rausta, gelsta...
Keičiasi vaizdai.
Žemę dengia rūkas
Ir ilgi jau vakarai.

Vėjas pučia, smarkiai taršo
Lapelius visus, visus.
Kūliais verčias jie per kiemą,
Pasivyti negaliu...

Obuoliai sode prinokę,
Kviečia ponus ir vaikus.
Tempia jie iš sodo derlių
Į pastoges ir namus.

Grybai pūpsio pasislėpę.
Kas nenori jų surast?
Va, tas baravykas dručkis
Ir paliepė – ta liekna.

Lyja lietūs, žemę merkia.
Tai bus atgaiva tik jai...
O dieneles jau trumpesnės,
Ramūs ilgi vakarai...

Žąsys klykia, nepabosta,
Traukia į šiltus kraštus...
Raižo dangų, kryptį žino
Jos jau nuo senų laikų.

O mes žiūrim, o mes stebim,
O mes džiaugiamės visi,
Kad ruduo jau atkeliavo
Per laukus ir per miškus.

Teresė JONUŠKIENĖ

Bėga metai

Vingiuoja gyvenimo keliai, bėga metai,
Viskas, viskas praeina per greitai.

Prisimenu aš savo tėvus, brolius ir sesutę,
Prisimenu rūtų darželį ir sode kukuojančią gegutę.

Ar prisimins mane, kai išėsiu vieną dieną?
Tai bus visiems labai trumpa naujiena.

Mano kūno ląstelių atomai egzistuos,
Žemėje, jos paviršiuje toliau jie bus.

Tie atomai toliau keliaus su žaibais
Ir su vėjo jėga pro jūsų langus praskries.

Mano kūno atomai neišnyks niekadoms,
Jie savotiškai keliaus iki pasaulio pabaigos.

O kada bus šio pasaulio pabaiga?
Tada, kai Dievas norės, kokia bus Jo valia.

2024 m. liepa
Pranas SOVULIS

Auksinis ruduo

Ir vėl ruduo auksinis atskubėjo,
Linksmi medžiai šlama nuo vėjo.
O jų lapų spalvų įvairovė žavi –
Raudoni, oranžiniai ir gelsvai žali.

Nors gėlių žiedus pirma šalna pakando,
Margaspalviai serenčiai laikosi, pasiduoti nebando.
Jie nuo pavasario žydi atkakliai –
Vis dar puošia darželius gražiai.

Neliūdėkime, kad saulė motinėle šviečia vis trumpiau,
O nekantrusis vakaras pasitinka mus greičiau...
Džiaukimės gyvenimu, paskutiniaisiais žiedais –
Pasitikime rudenėlį linksmiais veidais!

Onutė VIRBYLIENĖ

Desperatiškos bobutės

Kartą Punsko lakios senjorės
Susibėgo pagražbyliauti.
Gyvenimas tarsi Šalčios vandenys
Tolyn skuba, reik naujienų gauti.

Mokslas seniai išgaravo, nykuma,
Nauja technika reikalauja atmainos.
Kas nutiktų, jeigu vėl iš naujo
Stotum prie senos juodos lentos?

Universitetas atgaivina mintį, žavą,
Kad ir trečiasis amželis lydi.
Mums jau neberekia katedrų išmaniųjų,
Nors kaimynės pakampėm ir pavydi.

Desperatiško gyvenimo momentai
Kartais vieši, daro stebuklus.
Ne visad kasdienybės monai, raudos
Pina laimės posmus ar net teatrus.

Pilka kasdienybė visgi nėra banali,
Kai bobučių teatras spindi
Suvalkiečių smalsuoliams, net akį veria,
Gyvas humoras juk dabina rudens širdį.

Šiandien sukčių, apgavikų netrūksta,
Mat ieško moterų itin turtingų,
Trečioji jaunystė ne vienam sukilusi,
Laikas skuba, ieško progų ypatingų.

Telefonai išmanieji pažintis atgaivina,
Monus rezga guvūs nevidonai.
Punsko universiteto bobutės susibūrė
Ir meilės apgaviką visos apkūlė deramai.

Kazimieras BARANAUSKAS

Apie valdžią ir dvi karves

Vaikystėje neturėjau daug draugų. Tiesiog aplink nebuvo mano amžiaus vaikų. Teko bendrauti su dideliais dėdėmis ir tetomis arba jau užaugusiais vyrukais ir merginomis. Visada viliodavo pagyvenę žmonės. Jie daug žinojo, daug suprasedavo, mokėjo paaiškinti daugelį dalykų, kurių nesuprasdavau aš ar mano bendraamžiai. Keista, vyresnieji vaikai į mažiūlius visuomet žiūri su pašaipą (tarp tų mažiūlių buvau ir aš). Suaugusieji su manimi visada kalbėdavosi be jokio pasipūtimo, nesišaipydami, rimtai.

Dėdė Jonas gano karves, aš jam padedu. Sėdžiu ant akmens, didžiulio, samanoto. Krapštau nagu žalią jo gamtos nuaustą užtiesalą ir pasakoju. Dėdė Jonas retkarčiais mosteli botagu, trukteli skaudantį kairį petį, pakelia aukštyn galvą ir pasidairo po debesuotą dangų.

– Gali būti lietaus.

Ir vėl abu sėdim, kiekvienas užsiėmęs savo darbu: kas samanų krapštymu, kas botago sukimu apie zyliojančių gyvulių galvas.

– Tai kaip jūs gyvenat, vaikeliai?

– Gerai...

Jau noriu pasakoti, bet paspringsu. Gal šitos naujienos nevalia sakyti, nes tėvai apie tai kažkodėl šneka patylom, dviese. Aš suprantu, kad

jie saugosi valdžios. Kas ta valdžia, dar nežinau, niekada jos nemačiau. Tik žinau, kad ji pikta, nes neleidžia laikyti arklio ir antros karvės. Niekam negalima turėti daugiau, negu kaimynas turi. Visai nesvarbu, kad vienas dirba kaip jautis, o kitas beveik kasdien eina pagrioviais negražias dainas traukdamas. O ir to darbo... Žemės juk irgi mažai: lopas bulvių, lopas runkelių, dar reikia pasisodinti morkų, kopūstų, pupelių, žirnių. Mažučiai sklypeliai mirga nuo daržovių įvairovės. Dideli plotai tik valdžios. Tiesa, ta žemė, kurioje pasodintos mūsų bulvės ar agurkai – irgi valdžios. Ar tai, kad valdžia duoda visiems po plotuką, reiškia, kad ji gera? O kam žemė reikalinga tai paslaptinėjai valdžiai? Niekas nesuprantu.

Bet dabar neturiu kada svarstyti. Dėdė sėdi visai šalia, botkočiu baksnoja ežią ir laukia išsamesnio atsakymo.

– Žinot, – pasilenkiu arčiau ir visai pritildau balsą, – mes turim antrą karvę. Ji visai neseniai karve pasidarė. Buvo, buvo tokia graži telyčia, o antradienį atsivedė veršiuką ir jau duoda pieno. Tik niekam pasakot nevalia. Jei kas paklaustų, reikia sakyti, kad ji močiutės, nes gali ateit valdžia ir atimti. Niekas nesuprantu, kam tai valdžiai tiek daug visko reikia. Dėdė, gal jūs žinot?

– Chm... Nežinau ir aš, stengiuosi nuo tos valdžios kuo toliau... Taip, taip... Ar daug duoda pieno ta naujoji karvė?

– O daug, – džiaugiuosi, kad dėdė vėl šneka apie aiškius dalykus, be jokių užuominų.

– Tai gerai, – jis vėl linguoja galvą ir dairosi po dangų.

Man nepaprastai patinka su juo sėdėti ir šnekėtis. Net ir patylėti patinka. Vis tiek žinau, kad šalia yra žmogus, protingas, patyręs, suprantantis daug, net danguje skaitantis.

– Tu labai protinga mergaitė, – sako dėdė, ir aš be galo laiminga bėgu namo papasakoti mamai, kad dėdė mane pagyrė, pavadino protiną. Nors man tik šešeri metai, aš dar neinu į mokyklą, bet moku skaityti ir kalbėtis su visais kaimo žmonėmis. Ko gero, visus ir pažįstu. Čia visi pažįstami, čia negali pasimesti, nebent įkristum į durpinę ir priburbuliuotum. Tada tai būtų baisu. Dėl to vaikams ginte užginta net artintis prie tų liulančių balų.

Aš laikausi prisakymo. Neinu. Be to, ten gyvena tokios didelės, tiesiog milžiniškos varlės. Aš jų labai bijau. Mama sako, kad jos piktos – už kojų traukia buizynėn negerus vaikus. Aš gera mergaitė, bet kas žino...

Rita VOLTERAITIENĖ

Teresė ir Klaustukas

Mažame kaimelyje gyveno labai judri ir energinga moteris Teresė. Ji dalyvaudavo visuose kaimo įvykiuose. Kartą iš miesto sėklų parduotuvės Teresė visam kaimui parvežė morkų sėklų. Žmogeliukai džiaugėsi ir sėjo morkas. Rudenį kaimiečiai apsižiūrėjo, kad morkos vos vos gelsvos ir labai didelės. Paaiškėjo, kad jos skirtos gyvuliams šerti... Nuo to laiko visi kaimynai morkas vadindavo teresėmis.

Vasarą į kaimą atvyko Teresės anūkas. Jis buvo taip pat labai energingas ir ypač smalsus, dėl ko jį, dar tik penkiametį, visi pravardžiuodavo Klaustuku. Vaikštinėdamas po kiemą, anūkas vis klausinėjo, kam tos vištos. Ir ypač stebėjosi, kam reikalingas gaidys, jei nededa kiaušinių. Teresė vos spėjo atsakinėti į įvairiausius anūko klausimus. Pamatęs gandrauzdį ir apterštą tvarto stogą, anūkas labai nustebo,

kam laikoma gandrauzdys, jei šie kiaušinių nededa. Teresė paaiškino, kad gandrauzdys atneša vaikelius, todėl ir laiko. Anūkas nustebo dar labiau ir su šypsena paklausė Teresės: „Tai ką, kaime žmonės nesimyli?“ Nuo to laiko visas kaimas Teresės anūką pravardžiuodavo Klaustuku.

Ričardas JURGELEVIČIUS

Ruduo

Aš myliu rudenį, nes jis susideda iš visų keturių metų laikų mozaikos. Medžiai stovi pasipuošę geltonai, raudonai, žaliai... Ant medžių kabo žali, raudoni, geltoni vaisiai, tarsi pražydę pavasario žiedų spalvomis, žaliųjų vasaros pievų gėlėmis... Saulėje spindi gelsvų lapų auksas, o papūtus vėjeliui jis krenta ant žemės, nudažydamas ją aukso spalva – tokia sodria ir turtinga. Lengvą kritimą lydi čežančių ir siūruojančių vėjyje medžių šakų muzika. Papūtus stipresniam vėjo gūsiui, lapai sukasi sukuryje, lyg šokdami tango. Ruduo man panašus į žmogų: saulei šviečiant, atrodo, šypsosi, džiaugiasi, o lyjant ir apsiniaukus – liūdi ir verkia... Atrodo, sielojasi, kad atskubanti žiema uždengs visą grožį balta antklode, nutrindama įvairiaspalvę mozaiką. Rudens danguje dar spindi sidabrinė mėnulio pilnatis, galvas svarina įvairiaspalviai jurginai, didžiuliai chrizantemų žiedai, geltoni serenčiai... O kur dar kiti malonumai, kuriuos atsiunčia ruduo – tai ir šilti purūs rūbai, tai ir šilta kvapni arbata, tai ir daugiau laiko knygų skaitymui ir savos kūrybos rašymui, daugiau žvakių šviesos tamsoje ir pokalbių su draugais, tai ir vasarą primenančios „bobų dienos“ su besidraikančių voratinklių siūlais. Tik rudenį suprantame, kaip yra svarbu jausti artimojo ranką, kaip svarbu stipriai apsikabinti, kad būtų lengviau, kai įkyriai lyja ir pučia šaltas vėjas, kai apsinuogina medžiai ir apmiršta, sustingsta žemė... Visi mes žinome, kad tai laikina, kad po žiemos vėl ateis pavasaris, ištirps upėse ledai, susileis sniegas ir iš žemės ims dygti žali daigeliai, pradės žydėti krūmai, gėlės... Kačiukai ir žibuoklės: jie pirmieji pajunta pavasario žingsnius.

Janina

MOTIEJŪNAITĖ-MARTYNAITIENĖ

Mūsų krašto lietuviškų leidinių prenumerata 2025 m.

Suvalkų lietuviai ir šiemet prenumeravo mūsų krašto lietuviškus leidinius. 2025 m. juos iš viso užsisakė 27 asmenys. Surinkta 1702 zl. Suvalkiečiai prenumeravo ne tik sau, bet ir Lietuvoje (2) bei Lenkijoje (1) gyvenantiems lietuviams. Leidinių prenumeratą rinko Kostas Leončikas.

Gerbiami skaitytojai,

esame pateikę paraišką Medijų rėmimo fondui dėl „Suvalkiečio“ leidybos finansavimo 2025 m., bet tiksliai nežinome, kada bus dėl to priimtas sprendimas. Tad prašom atleisti, jei vėluotume išleisti pirmąjį žurnalo numerį, ir kantriai palaukti.

Redakcija

Gerbiamas klebone Andžejau Opanovski,

sveikiname Jus vardo dienos proga. Linkime Dievo palaimos ir pagalbos kiekviename Jūsų žingsnyje, nenutrūkstamo ryšio su Dievu ir toliau kreipiant savo gyvenimą pagal Dievo valią. Ačiū, kad esate. Stiprios Jums sveikatos, kantrybės, gerumo, ilgų gyvenimo metų, rodant meilę Dievui, kuri skatina dalyti Dievo gautąsias dovanas artimui. Tegul stiprina Jus Šventoji Dvasia, dovanodama Jėzaus ramybę. Visokeriopos Dievo palaimos Bažnyčios tarnystėje. Dėkojame Jums už ligšiolinį sielovados darbą mūsų bendruomenėje.

Suvalkų lietuvių katalikų bendruomenė

Nuoširdžiai dėkojame Medijų rėmimo fondui už „Suvalkiečio“ leidybos finansavimą.

„Suvalkiečio“ redakcija

Dėl

Romo Prano Tumelio
mirties labai užjaučiame
dukra Eleną Vasilčik,
jos seseris bei artimuosius.

Suvalkų lietuviai

Dėl

Algirdo Jurgio Jurkiūno
mirties nuoširdžiai
užjaučiame žmoną,
vaikus ir artimuosius.

Suvalkų lietuviai

Dėl

Tėčio Vytauto Grigučio
mirties Gražiną Kliučinskienę,
šeimą ir artimuosius
nuoširdžiai užjaučia

Suvalkų lietuvių ansamblio
„Sūduva“ dalyviai

Dėl

Petro Juozo Kraučeliūno
mirties užjaučiame Suvalkų
ansamblio „Ančia“ dalyves
– velionio sesę Ireną Kalesinskienę ir seserėčią Aliciją
Zdanavičienę bei artimuosius.
Suvalkų ansamblis „Ančia“

LLD Suvalkų skyriaus kronika

• 2024 m. rugsėjo 15 d. Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje lietuviškas šv. Mišias atnašavo kun. Andžejus Opanovskis (Andrzej Opanowski). Po pamaldų vyko kapelos ir ansamblio „Ančia“ repeticija. Ansambličiai pasidalijo vasaros prisiminimais.

• Rugsėjo 17 d. Po „Ančios“ repeticijos aptarta artėjančio LLD Suvalkų skyriaus renginio programa ir organizaciniai reikalai.

• Rugsėjo 29 d. Marijampolėje vyko Šv. arkangelo Mykolo atlidai. Iškilmingose šv. Mišiose ir procesijoje, pasipuošusios tautiniais drabužiais, dalyvavo ir Punsko bei Suvalkų lietuvės.

• Rugsėjo 29–30 d. Suvalkų krašto lietuvius aplankė naujas Lietuvos Respublikos ambasadorius Lenkijoje Valdemaras Sarapinas. Susitikime Punske dalyvavo ir LLD Suvalkų skyriaus pirmininkė Onutė Virbylienė.

• Spalio 1 d. Ansamblio „Ančia“ generalinė repeticija prieš Rudens gėrybių šventę su proza ir daina.

• Spalio 6 d. Po lietuviškų šv. Mišių „Velvet“ viešbutyje vyko LLD Suvalkų skyriaus kultūrinis renginys – Rudens gėrybių šventė su proza ir daina.

• Spalio 8 d. Eilinė „Ančios“ repeticija. Kostas Leončikas pradėjo rinkti lietuviškų leidinių prenumeratą.

• Spalio 25 d. Suvalkų lietuviai kapinėse Bakalariavos gatvėje sutvarkė simbolinę Lietuvos partizanų kapitono Jurgio Krikščiūno-Rimvydo ir jo adjutanto Vytauto Prabulio-Žaibo kapą bei kitų lietuvių amžinojo poilsio vietas.

Atlaiduose Marijampolėje (Onutės Virbylienės nuotr.)

*Negrįžtamai išeina artimieji
Ir niekad nesutiksi jų gyvenimo kely,
Nors taip norėtusi tą laiką sustabdyti,
Pabūt su tais, kurių susigrąžinti negali...*

Dėl **Danutės Judickienės** mirties nuoširdžiai užjaučiame velionės artimuosius. Telydi Jus paguoda ir dvasios stiprybė šią sunkią netekties valandą.

Danute, dėkojame Tau už dalyvavimą Suvalkų lietuvių bendruomenės visuomeninėje veikloje: dainavimą ansamblyje „Ančia“, giedojimą bažnytiniame chore ir talkinimą darbuose. Tavo prasmingų darbų niekada neužmiršime. Ilsėkis ramioj, tylioj amžinybėj Punsko kapinėse.

Suvalkų lietuviai

• Lapkričio 1–2 d. LLD Suvalkų skyriaus atstovai uždegė žvakutes ant nusipelnusių Suvalkų kraštui lietuvių kapų (Suvalkų kapinėse Bakalariavos ir Reja gatvėse bei Punske).

• Lapkričio 3 d. Po šv. Mišių, kurias atnašavo kun. A. Opanovskis, bažnyčioje pagerbti mirusieji Suvalkų lietuviai ir susirinkusiųjų artimieji. Jiems sugiedotas „Viešpaties angelas“.

• Lapkričio 7 d. LR konsulas Seinuose iškilmingai paminėjo veiklos trisdešimtmetį. Šventiniame renginyje „Lietuvių namuose“ dalyvavo ir LLD Suvalkų skyriaus pirmininkė O. Virbylienė.

• Lapkričio 10 d. Mirė Suvalkų lietuvė, visuomenininkė, ilgametė bažnytinio choro, ansamblio „Ančia“ bei buvusios teatro mėgėjų grupės „Sūduvis“ dalyvė Danutė Judickienė.

• Lapkričio 12 d. Prienų kultūros ir laisvalaikio centre buvo minimas LASS Prienų filialo „Purienos“ kūrybinės veiklos 50-metis. Šventėje turėjo garbę dalyvauti ir „Ančios“ ansambličiai.

„Ančios“ ansamblis su vadovu Vytautu Batvinsku atsiveikino

Punsko laidojimo namuose su velione D. Judickiene – skyrė mirusiajai „Dievo gailėstingumo vainikėlių“ bei sugiedojo „Viešpaties angelą“ ir „Dieve, arčiau Tavęs“.

• Lapkričio 13 d. Punske vyko a. a. D. Judickienės laidojimo iškilmės, kuriose dalyvavo ir Suvalkų lietuvių atstovai.

• Lapkričio 15 d. „Suvalkiečio“ redakcijos posėdis.

• Lapkričio 17 d. Punske vyko Lenkijos lietuvių bendruomenės tarybos posėdis, kuriame dalyvavo ir Suvalkų lietuviai.

Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje lietuviškas šv. Mišias atnašavo kun. A. Opanovskis, jam patarnavo Robertas Baliūnas. Mišios aukotos prieš metus mirusio Kazimiero Vytauto Sendos, kuris 1986–1988 m. buvo Lietuvių visuomeninės kultūros draugijos Suvalkų ratelio pirmininkas, intencija (pamaldas užsakė Onutė Sendienė).

• Lapkričio 30 d. „Ančios“ ansamblis aplankė Punsko kleboną kun. A. Opanovskį ir pasveikino jį vardadienio proga bei įteikė kuklias dovanėles.

Punsko restorane „Rūta“ vyko Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos renginys „Užadventis“, kuriame dalyvavo LLEKD ansambliai „Gimtinė“ ir „Alna“ bei Suvalkų „Ančia“. Dėkojame Punsko viršaičiui ir LLEKD už suteiktą transportą bei nuoširdų priėmimą. Malonu buvo kartu prisiminti senovines

tradicijas ir linksmai praleisti vakarą. Renginio metu LLEKD pirmininkas Robertas Vektorius įteikė padėkas už dalyvavimą 2024 m. Punske ir Seinų krašto tautodailės parodoje Punske, tarp kitko, Suvalkų lietuviams Teklei Gibavičienei, Genovaitei Pečiulytei ir Aldonai Šabalaj.

- Gruodžio 1 d. Suvalkiečiams lietuviškas šv. Mišias atnašavo kun. A. Opanovskis. Po pamaldų sveikinimo žodį vardadienio proga suvalkiečių vardu kunigui tarė LLD Suvalkų skyriaus sekretorius K. Leončikas.

- Gruodžio 15 d. Po lietuviškų šv. Mišių Suvalkų lietuviai su kun. A. Opanovskiū susitiko prie tradicinio Kūčių stalo.

Naudotasi Kosto Leončiko rašyta LLD Suvalkų skyriaus kronika.

Onutė VIRBYLIENĖ

Iš „Sūduvos“ veiklos

- II tarptautinis teatrų festivalis „Turiu svajonę“ Mažeikiuose. 1905 m. Mažeikiuose Juozas Vaičkus įkūrė Skrajojamąjį teatrą, o 1920 m. jis tapo pirmojo Lietuvos profesionalaus teatro Kaune vadovu ir režisieriumi. Taigi pagrįstai laikomas profesionalaus lietuviško teatro pradininku. Skrajojamasis teatras Mažeikiuose atkurtas 2010 m., jam vadovauja režisierius Martynas Januška. Teatro pradininko J. Vaičkaus ištarta frazė „Turiu svajonę“ tapo Mažeikių tarptautinio teatrų festivalio moto. Šiame festivalis vyko rugsėjo 6–15 d., o jame buvo parodyta ir V. Mykolaičio-Putino istorinė drama „Valdovas“, kurios ištraukoje dalyvavo „Sūduvos“ teatras.

- Ambasadoriaus Valdemaro Sarpino ir jo žmonos Vytės apsilankymas Suvalkuose. Rugsėjo 30 d. Suvalkų lietuvių pagrindinėje mokykloje apsilankė neseniai į Varšuvą dirbti paskirtas LR ambasadorius Lenkijoje Valdemaras Sarpinas su žmona bei LR konsulato Seinuose vadovas ambasadorius Genadijus Mackelis su žmona. Daug kalbėta apie lietuvių švietimą Suvalkuose, aptarti

ir kultūros reikalai. Daugelį metų mieste veikia „Ančios“ ansamblis, nuo 2018-ųjų gyvuoja „Sūduva“, o kultūros įstaigos ar organizacijos – nėra jokios. Tuo pačiu uždarytos durys tą veiklą plėtoti, auginti. Neturime galimybių rengti projektus, ieškoti papildomo finansavimo kad ir kostiumams, instrumentams ar visai veiklai. Turime vilties, kad baigus mokyklos kūrimo ir statybos darbus ateis laikas išspręsti ir lietuvių kultūros puoselėjimo bei išsaugojimo Suvalkuose klausimus.

- Rudens gėrybių šventė su proza ir daina Suvalkuose. Spalio 6-osios vakarą „Velvet“ viešbučio salėje vyko renginys, skirtas poezijai, prozai, lietuviškam šokiui ir dainai. Dalyvavo Suvalkų ir atvykę iš Lietuvos literatai, lietuvių kalbos pamokas lankantys mokinukai su mokytoja, „Ančia“, „Sūduvos“ šokėjos (vad. Alicija Krauzlytė) ir vokalinis ansamblis (vad. Arnoldas Vaznelis) bei Punske III amžiaus universiteto teatras (vad. Rūta Burdinaitė).

- Metinis režisierių seminaras Vilniuje. Lietuvos nacionalinis kultūros centras kasmet rengia metinius seminarus teatrų vadovams. Šiame „Teatrinės veiklos apžvalgoje 2023–2025 m.“ dalyvavo vadovai Jolanta ir Arnoldas. Aptarta Dainų šventės Teatro diena, kurioje dalyvavo ir „Sūduva“. Pristatyti ir didžiausi kitų metų renginiai: kovo 29 d. Jurbarkė vyks „Tegyvuoją teatrą“ apdovanojimai, pavasarį pasitiks vaikų ir jaunimo teatrų apžiūra „Šimtakojis“, o rudenį – suaugusiųjų „Atspindžiai“. 2025 m. Lietuvoje vyks ir Baltijos šalių teatrų festivalis „Baltijos rampa“, kuris bus skirtas M. K. Čiurlionio 150-osioms gimimo metinėms paminėti. „Baltijos rampos“ pagrindinio spektaklio režisierė paskirta Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. „Sūduvos“ teatrui 2025-iejai, atrodo,

„Sūduva“ Birštone (Iš „Sūduvos“ archyvo)

bus darbingi, kupini iššūkių ir kelionių metai.

- Improvizacijos mokymai su aktoriumi Vytautu Kontrimu. Spalio 18–19 d. Punske viešėjo aktorius Vytautas Kontrimas su VU studentų komanda ir vedė improvizacijos mokymus Punske ir Suvalkų teatrų aktoriams. Kaip paprastai buvo įdomu, turininga, smagu ugdyti save, išmokti naujų sceninių įmantrybių.

- „Helverio naktis“ Suvalkuose. Spalio 29-osios vakarą Suvalkuose viešėjo Anykščių kultūros centro teatras, kuris suvaidino Ingmaro Villqist dramą „Helverio naktis“. Spektaklis nukelia žiūrovus į Antrojo pasaulinio karo išvakares. Scenoje du žmonės: protiškai atsilikęs Helveris ir jį globojanti Karla. Į jų nusistovėjusį, normalų gyvenimą netikėtai įsiveržia trečias „personažas“ – grėsmė. Ji juntama visur: gatvėje, laiptų aikštelėje, namuose. Svarbiausia – palaipsniui užvaldo ir pagrindinių herojų jausmus ir mintis. Kaip elgtis grėsmės akivaizdoje, kokius sprendimus priimti? Tai spektaklis apie blogio atsiradimą ir jo nesuvaldomumą, apie žmonių, kurie neatitinka blogio ideologijos, žalojimą ir naikinimą. Ar tikrai mūsų dienomis nevyksta kažkas panašaus? Spektaklyje vaidino Evgenija Gnedova ir Jonas Buziliauskas, dailininkas Valentinas Žalkauskas, apšvietėjas ir garso operatorius Audrius Jucys, režisierius Jonas Buziliauskas. 2024 m. rugpjūčio mėn. spektaklis buvo parodytas Tarptautiniame teatrų festivalyje „Korifej“ Kolašine

mieste Juodkalnijoje, o rugsėjo mėn. Oliveto Citra mieste Italijoje vykusiam Tarptautiniame teatrų festivalyje „SeleTeatroFest“ pripažintas geriausiu festivalio spektakliu. Suvalkuose pilnai salei žiūrovų spektaklis atėmė žadą ir tikrai nepaliko abejingųjų. Turime vilties, kad tokių renginių mieste bus daugiau.

- LNKC mokymai kultūros darbuotojams. Jau tradicija tampa, kad lapkričio mėnesį Lietuvos nacionalinis kultūros centras rengia nuotolinius mokymus kultūros centrų darbuotojams, meno vadovams. Plataus spektro mokymuose dalyvavo ir „Sūduvos“ vadovai.

- Lietuvos Respublikos konsulatui Seinuose – 30. Konsulato 30-metis – svarbi šventė ne tik Lietuvos diplomatijai, bet ir mūsų kraštui. Renginyje dalyvavo daug garbių svečių iš Lenkijos ir Lietuvos. Šalia kitų, koncertavo ir Suvalkų „Sūduvos“ vokalinis ansamblis (vad. Arnoldas Vaznelis). Renginio scenarijaus autorė – režisierė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. Dienos metu vyko susitikimai su vietos lietuvių bendruomene. Kalbėta apie Suvalkų mokyklos statybos darbus, „Aušros“ leidykloje paruoštus, bet vis dar neišleistus lietuviškus vadovėlius. Svečiai aplankė ir Suvalkų mokyklą. Reikėtų padėkoti LR konsulatui Seinuose, ypač gerb. Genadijui Mackeliui, už visokeriopą pagalbą, paramą ir palaikymą steigiant Suvalkų lietuvių pagrindinę mokyklą, o buvusiam konsulato vadovui gerb. Vaclavui Stankevičiui – už pastangas ir angažuotumą steigiant Suvalkų lietuvių vaikų darželį.

- „Aukštaitijos rampa“ Kupiškyje. Lapkričio 15–16 d. Kupiškio kultūros centre vyko Aukštaitijos krašto teatrų festivalis „Aukštaitijos rampa“, kuriame suvaidintas jau anksčiau minėtas V. Mykolaičio-Putino „Valdovas“, o režisierė Jolanta kaip ekspertė dalyvavo spektaklių aptarimuose, režisūrinėse analizėse.

- Teatro entuziastų festivalis „Rojaus obuoliukai“ Birštone. Lapkričio 23 d. Suvalkų „Sūduva“ dalyvavo teatrų festivalyje Birštone, kur suvaidino poetinę dramą „Jūratė ir Kastytis“ pagal Maironį. Spektaklis buvo sutiktas audringais plojimais, žiūrovai atsistojo, matėsi

ašaros jų akyse. Tai didžiulis įvertinimas kiekvienam artistui. Vadinas, tikslas pasiektas, nes pataikyta į žiūrovo širdį. Smagus, jaukus ir šiltas festivalis tai ne tik proga pamatyti gerus spektaklius, pabendrauti, bet ir patiems pasvajoti apie tokio masto lietuviškus renginius Suvalkuose.

- XXVII tautinių mažumų susitikimai Punske. Punske kas dvejus metus organizuojami Tautinių mažumų susitikimai. Šiomet jie įvyko jau 27 kartą. Palenkės vaivadija garsėja tautinių, etninių ir religinių mažumų gausa. Šalia ukrainiečių, totorių, sentikių, koncertavo ir lietuviai. Šiais metais Suvalkų lietuviams atstovavo Alicijos Kraužlytės vadovaujami „Sūduvos“ šokėjai.

- Konferencija „Vaikų literatūra kaip pažinimas“. Lapkričio 28 d. Nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje Vilniuje vyko konferencija „Vaikų literatūra kaip pažinimas“ bei kūrybinės dirbtuvės, kuriose dalyvavo ir „Sūduvos“ vadovai Jolanta ir Arnoldas.

- Svečiai iš Užsienio reikalų ministerijos. Gruodžio 5 d. Suvalkuose vyko susitikimas su Lietuvos URM Administracinio departamento direktoriumi Kęstučiu Žilėnu bei Turto ir inovacijų planavimo skyriaus vedėju Gediminu Levickiu. Kalbėta apie lietuvių švietimo ir kultūros plėtros galimybes Suvalkuose.

- Kalėdinis susitikimas. Susitikti prieš Kalėdas, aptarti praėjusius metus, pakalbėti apie kitų metų planus, palinkėti visiems gerų artėjančių švenčių ir naujų metų – toks „Sūduvos“ kalėdinio susitikimo tikslas. Ta proga nuoširdžiai sveikiname visus „Suvalkiečio“ skaitytojus ir linkime jiems sveikatos, vienybės, stiprybės bei kad Suvalkų krašte niekad nenuiltų lietuviškas žodis, šokis ir daina.

Linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų 2025-ųjų metų.

**Jolanta
MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ**

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

Suvalkų lietuvių vaikų darželio šventės ir šokiadieniai

- Gausus būrys vaikučių Suvalkų lietuvių vaikų darželyje sėkmingai pradėjo naujuosius, jau penktuosius, mokslo metus. Adaptacijos laikotarpis darželyje tai ypatingas laikas vaikučio ir tėvelių gyvenime. Mums labai rūpi, kad jis būtų kuo lengvesnis. Grupės „Gabija“ ir „Žemyna“ susipažino, susidraugavo ir kartu patvirtino grupių gyvavimo taisykles.

- Rugsėjo 15-oji – visame pasaulyje minima Tarptautinė TAŠKO diena, kurios atsiradimas susijęs su Peterio H. Reynoldso knyga „Taškas“. Vaikučiai pasipuošė taškuota apranga, kūrė piešinius ir žaidė įvairius žaidimus.

- Rugsėjo 20-ąją vaikučiai šventė Darželinuko dieną. Šventės formulė paprasta: mokytojų kūrybingumas, skaniausi ledai, į orą kylantys balionai, muzika ir linksmybės.

- Rugsėję darželyje vyko Pasaulio tvarkymo diena. Vaikai tvarkė savo aplinką. Domėjosi, kodėl yra svarbu ne tik palaikyti tvarką savo kambary, bet ir rūpintis pasaulio švara, kad visiems gera būtų gyventi švarioje aplinkoje.

Moliūgo diena (Iš Suvalkų lietuvių vaikų darželio archyvo)

- Geras mokytojas – amžinas mokinys! Mokytojų dienos proga Suvalkų lietuvių vaikų darželio ir pagrindinės mokyklos darbuotojai dalyvavo pirmosios pagalbos mokyme, kurį vedė gydytojas Adamas Kročekas (Adam Kroczeck). Taip pat darželyje mokytojas, auklėtos ir kitus darbuotojus pasveikino mažieji ugdytiniai bei jų tėveliai.

- Ruduo – tai geriausias metų laikas pasinerti į daržovių pasaulį. Juk jos labai vertingos ir reikalingos mūsų sveikatai! „Žemynos“ grupės vaikučiai ne tik atpažino, įvardijo daržoves, nustatė jų formą ar skonį, bet ir skaitant pasaką paruošė vaidinimą apie ropę.

- Grupė „Gabija“ dalyvavo projekte „Rudens šėlsmas“. Vaikai sukūrė įvairius darbelius, kurių svarbiausias elementas – rudens gamtinė medžiaga. Taip pat dalyvavo projekte „Suteikime daiktams antrą gyvenimą“: iš antrinių žaliavų pagamino žaisliukus, gėlių vazą, įrankių dėžutę ir automobilį. Projekto tikslas – kūrybiškai prikelti daiktus antram gyvenimui.

- Moliūgo dienos proga grupės „Gabija“ ir „Žemyna“ įvairia technika dekoravo, pjaustė moliūgus ir kūrė kompozicijas. Vaikučiai galėjo pasinerti į rudens džiaugsmus, susipažinti su moliūgais ir pasitelkti savo kūrybiškumą. Vyko įvairūs žaidimai ir linksmybės.

- Lapkričio pradžia – išėjusiųjų Anapilin prisiminimo ir pagerbimo metas. Antrokai ir „Gabijos“ grupės darželinukai, mokytojos Teresės Uzdilaitės lydimi, aplankė senus lietuvių kapus Suvalkuose.

- Tarptautinės pasakų veikėjų dienos proga mokytojos savo auklėtiniams suvaidino turbūt pačią žinomiausią pasaulyje pasaką „Raudonkepuraitė“.

- Lapkričio 16-ąją pasaulyje minima Tarptautinė tolerancijos diena. Vaikučiai pagamino malūnėlius, kurie yra šių metų dienos simbolis – dinamiškas, judantis, kaip ir pati besikeičianti visuomenė.

- „Žemynos“ grupės vaikučiai dalyvavo respublikinėje virtualioje foto-parodoje „Apkabink plačiausią medį“. Šios parodos tikslas – ugdyti aplinkos pažinimo kompetenciją. Atlikę darbelius, vaikučiai išėjo ieškoti plačiausio

medžio. Jį surado prie Ančios upės. Tai gamtos paminklas, kurio apimtis 8 m.

- Gruodžio 6-oji – Šv. Mikalojaus diena. Vaikučiai ta proga papuošė eglutę, parašė laiškus Kalėdų Seneliui ir gavo kuklių dovanėlių.

- Gruodžio 20 d. „Loft“ viešbutyje įvyko kalėdinis susitikimas su puikiomis dainelėmis, eilėraštauais ir šokiais bei Kalėdų Senelio dovanomis.

Aneta KULČICKAITĖ

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

Iš Suvalkų lietuvių pagrindinės mokyklos gyvenimo

- Spalio 4 d. mūsų mokinukai svečiavosi Suvalkų 1-ajame licėjuje, kur buvo surengtas krepšinio turnyras. Jo metu vyko pinigų rinkliava nuo potvynio nukentėjusiems Pietų Lenkijos gyventojams. Mokiniai palaikė tiek Punsko Kovo 11-osios licėjaus vaikinių krepšinio komandą, tiek prasmingą labdaros akciją.

- Spalio 7 d. saugaus eismo taisyklės mokiniams priminė Suvalkų policijos pareigūnai.

- Spalio 14 d. Suvalkų lietuvių mokyklos darbuotojai dalyvavo pirmosios pagalbos mokyme.

- Spalio 16 d. mūsų mokykloje įvyko didžiulė šventė – pirmokų priesaika.

- Spalio mėnesį Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos kvietimu mokiniai lankėsi Seinų „Lietuvių namuose“, kur Alytaus lėlių teatras suvaidino spektaklį „Peliuko Švairuko atostogos“.

- Spalio 22 d. pirmokai ir antrokai aplankė iš Suvalkų kilusios garsios vaikų rašytojos Marijos Konopnickos muziejų.

- Lapkričio pradžioje mūsų mokyklos mokinukai su tikybos mokytoja Terese Uzdilaite aplankė senus lietuvių kapus Suvalkų kapinėse.

- Lapkričio 15 d. mokiniai dalyvavo Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugijos rengiamo konkurso „Šv. Kazimieras – lietuvių jaunimo globėjas“ užbaigimo ir apdovanojimo renginyje. Vaikai taip pat aplankė Seinų baziliką, apie kurią

papasakojo kunigas A. Adukauskas.

- Lapkričio 19 d. pirmokai su auklėtoja lankėsi Suvalkų miesto viešojoje bibliotekoje.

- Lapkričio 23 d. mokytojos dalyvavo Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos rengiamoje Lenkijos lietuvių mokytojų konferencijoje Seinuose.

- Lapkričio 27 d. antros klasės mokiniai su savo auklėtoja lankėsi Prezidentūroje Vilniuje, kur vyko Kalėdų eglės įžiebimo šventė. Susitikome su Lietuvos Respublikos Prezidentu Gitanu Nausėda bei pirmąją ponią Dianą – mūsų mokyklos globėja. Tai buvo pasakiškos ir nepakartojamos akimirkos.

- Gruodžio 6 d. paminėjome Suvalkų lietuvių pagrindinės mokyklos gimtadienį.

*Pirmokai su auklėtoja Aneta Aleksaite
(Iš Suvalkų lietuvių pagrindinės
mokyklos archyvo)*

- Gruodžio 18 d. Punsko viešojoje bibliotekoje vyko Kalėdinio atviruko parodos atidarymas, kuriame dalyvavo ir mūsų mokiniai. Iš visų piešinių buvo išrinkti keli, kurie taps kalėdiniais atvirukais. Mūsų antrokės Gabrielės Kliučinskaitės darbelis taip pat buvo įvertintas ir taps atviruku.

- Gruodžio 20 d. įvyko kalėdinis susitikimas, kuriame dalyvavo mūsų mokiniai ir darželinukai bei jų tėveliai, darželio ir mokyklos darbuotojai. Buvo daug dainų, šokių, eilėraščių, nepritrūko šventinės nuotaikos. Atskubėjo ir Kalėdų Senelis su dovanomis.

Rūta BALYTIENĖ